

**Міністерство освіти і науки України
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
Інститут математики, економіки і механіки**

І.А. Ломачинська, Н.В. Бичкова

ФІНАНСИ

Практикум

Одеса – 2014

Рекомендовано Вченою Радою Інституту математики, економіки і механіки
ОНУ імені І.І. Мечникова
Протокол № 2 від 27 листопада 2014 р.

Рецензенти:

В.М. Мельник, д.е.н., професор, проректор з науки Європейського університету (м. Київ)

О.В. Горняк, д.е.н., професор, завідувача кафедрою економічної теорії та історії економічної думи Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

Фінанси: практикум. / І.А. Ломачинська, Н.В. Бичкова. – Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2014. – 65 с.

Практикум містить вправи для самостійної підготовки, з закріплення й перевірки знань студентів економічних спеціальностей в обсязі повної структури курсу «Фінанси» відповідно нормативній програмі.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.....	6
Тема 1. Сутність та призначення фінансів.....	7
Тема 2. Фінансова система України.....	11
Тема 3. Податкова система.....	18
Тема 4. Державний бюджет. Бюджетна система.....	20
Тема 5. Бюджетний дефіцит.....	24
Тема 6. Державний кредит.....	29
Тема 7. Місцеві бюджети.....	37
Тема 8. Фінанси підприємств.....	41
Тема 9. Фінанси населення.....	45
Тема 10. Страхування.....	49
Тема 11. Фінансові форми регулювання ринкових відносин.....	51
Тема 12. Фінанси у зовнішньоекономічній діяльності.....	58
Індивідуальне навчально-дослідне завдання.....	62
Рекомендована література.....	64

ВСТУП

Основною метою викладання дисципліни «Фінанси» є формування системи знань з організації та функціонування фінансів на макрорівні як специфічної форми суспільних відносин, підсистеми економічного базису, набуття практичних навичок у розбудові фінансової політики держави.

Вивчення курсу «Фінанси» передбачає набуття знань з усіх напрямків функціонування фінансового механізму, а саме:

- вивчення фінансового механізму як основи реалізації фінансових відносин на макро- і мікрорівні;
- класифікація фінансових проблем, які виникають у державі на сучасному етапі розвитку;
- застосування основних положень теорії фінансів до обґрунтування напрямків розв'язання актуальних проблем сучасної економіки;
- знання та використання макроекономічних фінансових показників;
- управління фінансами держави;
- формування фінансових фондів різного рівня управління та призначення;
- фінансові регулювання ринкових відносин на сучасному етапі розвитку національної економіки;
- вплив фінансів на зовнішньоекономічну діяльність країни.

Предметом вивчення дисципліни «Фінанси» є фінансові відносини, методи їх регулювання та особливості розвитку на сучасному етапі.

Основні задачі вивчення курсу полягають в тому, щоб виявити зміст фінансів як економічної категорії, дати правильне розуміння закономірностей у сфері фінансових відносин держави, господарства і населення, розкрити шляхи використання цих закономірностей у практиці фінансової роботи; з'ясувати роль фінансів в суспільстві; визначити сукупність заходів, що забезпечують використання фінансів як одного з дійових важелів економічної політики держави.

В результаті вивчення дисципліни «Фінанси» фахівець повинен знати:

- що таке фінанси, фінансові ресурси держави, господарюючого суб'єкта, домогосподарств;
- які принципи побудови фінансові системи в сучасній Україні;
- зміст фінансової політики держави та її макроекономічні наслідки;
- що таке державний бюджет, державний борг, в чому полягають напрями бюджетної політики держави;
- специфіку діяльності держави, підприємств і інших суб'єктів соціально-економічного життя суспільства.

Студент повинен вміти:

- визначати цілі, пріоритети фінансової політики держави;
- володіти інструментами реалізації фінансової політики;
- виявляти найбільш ефективні напрямки використання фінансових ресурсів того чи іншого господарюючого суб'єкта, домогосподарства;
- володіти інструментами оцінки фінансових інструментів, активів, послуг та знаннями щодо їх використання.

Студент повинен мати *навички*:

- теоретичного обґрунтування практики функціонування фінансового механізму при формуванні і використанні централізованих фінансових ресурсів суспільного призначення;
- розв'язування задач фінансової інформації та освоєння технологій автоматизованого рішення цих задач у фінансових, банківських, страхових установах;
- дослідження внутрішньої структури грошової, кредитної та валютної систем, аналіз взаємодії структурних елементів цих систем;
- розрахунку окремих економічних показників державного індикативного плану, соціально-економічних програм та їх розділів;
- аналізу ринку інвестицій та ринку інвестиційних товарів;
- обчислення прямих і непрямих податків, платежів за ресурси та інших доходів бюджету.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- Тема 1. Сутність та призначення фінансів.
- Тема 2. Фінансова система України.
- Тема 3. Податкова система.
- Тема 4. Державний бюджет. Бюджетна система.
- Тема 5. Бюджетний дефіцит.
- Тема 6. Державний кредит.
- Тема 7. Місцеві бюджети.
- Тема 8. Фінанси підприємств.
- Тема 9. Фінанси населення.
- Тема 10. Страхування.
- Тема 11. Фінансові форми регулювання ринкових відносин.
- Тема 12. Фінанси у зовнішньоекономічній діяльності.

ТЕМА 1. СУТНІСТЬ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСІВ

Тести:

1. Історично термін «finis» використовувався у грошових відносинах, що виникали між державою та населенням, і трактувався як:

- 1) умова кредитної угоди;
- 2) завершення грошового платежу;
- 3) документ про сплату мита.

2. В якому столітті відбулося формування терміна «financia»?

- 1) у XV ст.;
- 2) у XII ст.;
- 3) у XIV ст.

3. У середньовіччі однією з найважливіших історичних передумов формування категорії фінансів була така:

- 1) виникнення поняття загальнодержавного фонду грошових коштів;
- 2) розвиток дипломатичних зв'язків між Західною Європою та країнами Близького Сходу;
- 3) інтенсивний розвиток сільського господарства та промисловості.

4. Фінанси можуть функціонувати тільки за наявності:

- 1) мануфактурного виробництва;
- 2) державного управління;
- 3) кредитно-лихварських відносин.

5. Який із факторів не належить до тих, що зумовлюють генезис категорії фінансів:

- 1) суспільний розподіл праці;
- 2) розвиток товарно-грошових відносин;
- 3) розвиток грошового господарства, чітке формування та використання основних функцій грошей;
- 4) відсутність незалежних суб'єктів господарювання, які здійснюють підприємницьку діяльність;
- 5) забезпечення державою системи законодавчих і правових норм;
- 6) формування загальнодержавного фонду грошових коштів – бюджету?

6. Для нерозвиненої форми фінансів властиві:

- 1) інтенсивний розвиток грошових відносин;
- 2) невиробничий характер фінансів;
- 3) велика кількість ланок фінансової системи;
- 4) розвинений страховий ринок.

7. Для первісного суспільного устрою характерні ознаки:

- 1) наявність постійного державного апарату;
- 2) відсутність системи формування державних доходів та витрат;
- 3) виконання грошима усіх функцій?

8. Основними джерелами доходів рабовласницьких держав були:

- 1) контрибуції;

- 2) військова здобич;
- 3) натуральні податі;
- 4) особисті повинності;
- 5) варіанти відповіді 1), 2) і 3) правильні;
- 6) правильних варіантів відповіді немає.

9. До закономірностей історичного розвитку фінансових відносин у рабовласницькому і феодальному суспільствах не належить:

- 1) фінанси почали відображати приватноправовий принцип діяльності держави;
- 2) фінанси органічно пов'язувалися з доходами та витратами держави;
- 3) фінанси тісно пов'язані з правовою діяльністю держави;
- 4) податки, збори, позики, а також грошові витрати держави мали врегульований характер;
- 5) більша частина витрат мала непродуктивний характер.

10. Головним джерелом мобілізації ресурсів у державний і місцеві бюджети та перерозподілу національного доходу на етапі розвитку розвиненої форми фінансів є:

- 1) державний кредит;
- 2) особисті повинності;
- 3) податки;
- 4) державні інвестиції;
- 5) доходи від операцій на фінансовому ринкові.

11. До вчених-економістів – представників класичної школи політичної економії відносять:

- 1) Ф. Петрарка, Ф. Гвіччардіні, Н. Макіавеллі, Т. Мен, Дж. Локк, Т. Гоббс;
- 2) Ф. Кене, А.Р.-Ж. Тюрго, О. Мірабо, А. Сміт, Д. Рікардо, Ж.-Б. Сей, С. Міль;
- 3) Дж. М. Кейнс, Дж. Хікс, П. Самуельсон, Б. Хансен.

12. Кейнсіанство як економічний напрям набуло поширення у столітті:

- 1) XIX;
- 2) XX;
- 3) наприкінці XIX – на початку XX ст.

13. Теорія ефективного попиту ґрунтується на:

- 1) оптимальному портфелі інвестицій;
- 2) співвідношенні сукупного попиту та пропозиції;
- 3) рівновазі між споживанням і виробництвом.

14. Кейнсіанці надають перевагу політиці:

- 1) бюджетній;
- 2) кредитно-фінансовій;
- 3) монетарній.

15. Посткейнсіанство – економічний напрям, у центрі уваги якого перебуває:

- 1) зменшення загального рівня податків;
- 2) забезпечення обсягу інвестицій, необхідних для повної зайнятості;
- 3) аналіз проблем, зумовлених активним впливом фінансової сфери та грошового фактора на макроекономічну ситуацію.

16. Залежність доходів бюджету від ставок податків відображає:

- 1) хрест Хікса;
- 2) крива Лаффера;
- 3) модель Блека-Скоулза.

17. Монетаризм належить до напрямку:

- 1) кейнсіанства;
- 2) неокейнсіанства;
- 3) посткейнсіанства;
- 4) неоконсерватизму;
- 5) правильної відповіді не має.

18. До сучасних неоконсервативних напрямів належать:

- 1) теорія циклічних коливань;
- 2) теорія економіки пропозиції;
- 3) теорія раціональних очікувань;
- 4) варіанти відповіді 1), 2) і 3) правильні;
- 5) правильної відповіді не має.

19. Хто вважається засновником сучасного монетаризму:

- 1) Е. Хансен;
- 2) П. Самуельсон;
- 3) М. Фрідмен?

20. Неоконсерватори виступали за:

- 1) пропорційну систему оподаткування, розширення функцій грошово-кредитного регулювання, пріоритетність пропозиції, збалансування доходів і витрат держави, зменшення бюджетних витрат;
- 2) прогресивну систему оподаткування, розширення функцій грошово-кредитного регулювання, пріоритетність пропозиції, збалансування доходів і витрат держави, зменшення бюджетних витрат;
- 3) прогресивну систему оподаткування, розширення функцій грошово-кредитного регулювання, пріоритетність пропозиції, збалансування доходів і витрат держави, збільшення бюджетних витрат;
- 4) пропорційну систему оподаткування, розширення функцій бюджетного регулювання, пріоритетність пропозиції, збалансування доходів і витрат держави, збільшення бюджетних витрат.

21. Завдяки теорії оптимальних валютних зон була створена:

- 1) Бреттон-Вудська валютна система;
- 2) європейська спільна валюта;
- 3) вільні економічні зони.

22. Хто відкрив сучасну інвестиційну теорію циклів:

- 1) Д.О. Василик;
- 2) М.Х. Бунге;
- 3) М.І. Туган-Барановський;
- 4) І.О. Бланк?

23. Хто належить до сучасних українських авторів:

- 1) О.Д. Василик, В.М. Опарін, І.О. Бланк;

- 2) І.Х. Озеров, В.А. Лебедєв, І.І. Янжул;
3) Г.Б. Поляк, Є.Ф. Жуков, В.В. Ковальов?

Завдання:

Знайдіть хибні твердження серед запропонованих:

1. Фінанси є історичною категорією, сутність якої суттєво змінюється зі зміною загальних умов суспільного устрою.
2. Історично фінанси відіграють роль загального еквівалента і визначають витрати праці виробників.
3. Матеріальною основою існування та функціонування грошей є фінанси.
4. Фінанси – це відносини, що не виходять за межі розподільного процесу.
5. Розвиток суспільних відносин зумовив витіснення натуральних відносин грошовими.
6. Формування і використання грошових фондів держави є специфічне суспільне призначення фінансів.
7. Фінанси та рівень їх розвитку не залежать від характеру відносин розподілу національного доходу держави.
8. В умовах натуральних відносин фінанси як система грошових відносин уже набули загального характеру.
9. Будь-яка держава завжди має широке коло джерел формування фондів, необхідних для реалізації її функцій.
10. Функціонування фінансів сприяє створенню і збільшенню кредитних ресурсів.

ТЕМА 2. ФІНАНСОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ

Тести:

1. Фінанси підприємств, установ, організацій та фінанси населення поєднані таким поняттям:

- 1) централізовані фінанси;
- 2) децентралізовані фінанси;
- 3) фінансова інфраструктура.

2. До складу державних фінансів не входять:

- 1) державний бюджет;
- 2) державний кредит;
- 3) позабюджетні спеціальні фонди;
- 4) фінанси підприємств колективної форми власності.

3. Базовою ланкою фінансової системи країни є фінанси підприємств, оскільки:

- 1) для них характерна висока регламентація державних фінансових відносин;
- 2) вони мають власні доходи;
- 3) саме тут утворюється переважна частина фінансових ресурсів держави.

4. Сутність поняття «державні фінанси» полягає у:

- 1) системі економічних відносин, пов'язаних із формуванням, розподілом і використанням фондів грошових коштів, з метою виконання завдань і функцій держави;
- 2) сукупності усієї грошової маси в країні;
- 3) обсязі грошової маси, що використовується для обслуговування товарного обігу?

5. До фінансової інфраструктури належать:

- 1) система органів управління фінансами;
- 2) нормативно-законодавча база;
- 3) підготовка фахівців;
- 4) спеціалізоване виробництво;
- 5) усі відповіді правильні.

6. Державний кредит – це:

- 1) особлива форма грошових відносин, коли держава є боржником;
- 2) складова загальнодержавних фінансів, що дає змогу утворити централізовані фінансові ресурси для потреб держави;
- 3) грошові відносини, які виникають між державою, юридичними та фізичними особами, вони пов'язані з мобілізацією коштів та їх використанням на фінансування державних потреб.

7. Позабюджетні цільові фонди – це:

- 1) специфічна форма перерозподілу та використання фінансових ресурсів країни з метою фінансування конкретних соціальних та економічних потреб загальнодержавного або регіонального значення;
- 2) форма забезпечення додатковими ресурсами пріоритетних сфер економіки та

розширення соціальних допомоги населенню.

8. Державний бюджет – це:

- 1) система економічних відносин, що виникають у суспільстві в процесі формування, розподілу та використання централізованого фонду грошових коштів держави;
- 2) грошові відносини, які виникають між державою та юридичними особами в зв'язку зі створенням централізованих фондів.

9. До складу децентралізованих фінансів не входять:

- 1) фінанси підприємницьких структур;
- 2) фінанси населення;
- 3) місцеві бюджети.

10. Провідною ланкою загальнодержавних фінансів є:

- 1) державний бюджет;
- 2) державний кредит;
- 3) позабюджетні фонди;
- 4) місцеві бюджети.

11. Сутність місцевих фінансів полягає у:

- 1) системі економічних відносин, за допомогою яких формуються, розподіляються та перерозподіляються фонди грошових коштів, що використовуються на економічний та соціальний розвиток територій;
- 2) системі економічних відносин, за допомогою яких формуються регіональні спеціальні фонди;
- 3) сукупності органів управління фінансами на рівні регіонів.

12. У складі фінансової системи розрізняють такі підсистеми:

- 1) централізовані фінанси;
- 2) державний бюджет;
- 3) децентралізовані фінанси;
- 4) фінанси населення;
- 5) фінансова інфраструктура;
- 6) міжнародні фінанси.

13. Стратегічне управління фінансами в Україні здійснюють:

- 1) Верховна Рада України, Президент України та його апарат, Кабінет Міністрів України;
- 2) Державне казначейство України, Державна податкова адміністрація України;
- 3) Міністерство фінансів України, управління (відділи) міністерств, відомств, фінансові служби підприємств та організацій.

14. Оперативне управління фінансами виконує:

- 1) Верховна Рада України, Президент України та його апарат, Кабінет Міністрів України;
- 2) Державне казначейство України, Державна фіскальна служба України;
- 3) Міністерство фінансів України, управління, (відділи) міністерств, відомств, фінансові служби підприємств та організацій?

15. Фінансове законодавство в Україні приймає:

- 1) Державне казначейство України;

- 2) Кабінет Міністрів України;
- 3) Верховна Рада України;
- 4) Рахункова палата України.

16. Проект Державного бюджету України складає:

- 1) Рахункова палата;
- 2) Президент України;
- 3) Міністерство фінансів України;
- 4) Верховна Рада України;
- 5) Державне казначейство України.

17. Виконанням Державного бюджету України спеціально займається:

- 1) Державна фіскальна служба;
- 2) Державне казначейство України;
- 3) Рахункова палата.

18. Залежно від суб'єктів фінансовий контроль поділяється на:

- 1) державний, внутрішньогосподарський, аудиторський, громадський;
- 2) попередній, поточний, наступний;
- 3) обов'язковий та ініціативний.

19. До органів виконавчої влади в Україні належать:

- 1) Кабінет Міністрів України, галузеві міністерства, управління та відомства;
- 2) обласні державні адміністрації;
- 3) усі варіанти вірні.

20. Вищим органом державного фінансово-економічного контролю в Україні є:

- 1) Державна фіскальна служба;
- 2) Національний банк України;
- 3) Рахункова палата.

21. Що не належить до складових фінансового механізму:

- 1) фінансові методи;
- 2) фінансові важелі;
- 3) правове забезпечення;
- 4) нормативне й інформаційне забезпечення;
- 5) фінансові ресурси;
- 6) усі варіанти відповіді правильні?

22. Фіскальна політика може бути:

- 1) стимулюючою;
- 2) стримувальною;
- 3) автоматичною;
- 4) варіанти відповіді 1), 2) і 3) правильні.

23. У складі фінансової політики виділяють:

- 1) бюджетно-податкову;
- 2) грошово-кредитну;
- 3) дивідендну;
- 4) міжнародну;
- 5) варіанти відповіді 1), 2), 3) і 4) правильні.

24. Сутність фінансового планування полягає у:

- 1) визначенні організаційно-правових форм підприємств;
- 2) оцінювання фінансової стратегії;
- 3) визначенні фінансових можливостей держави з метою забезпечення розвитку її економіки.

25. Поняття фінансова політика та фінансовий механізм співвідносяться:

- 1) фінансова політика реалізується через фінансовий механізм;
- 2) фінансовий механізм визначає фінансову політику.

26. Головним завданням фінансової політики є:

- 1) створення передумов для розвитку ринку в Україні;
- 2) застосуванням принципів наукового обґрунтування показників плану і забезпечення їх стабільності;
- 3) забезпечення реалізації тієї чи іншої державної програми відповідними фінансовими ресурсами;
- 4) використання прогресивних норм і нормативів із залученням електронно-обчислюваної техніки;
- 5) мобілізація фінансових ресурсів, їх раціональний розподіл та ефективне використання.

27. Фінансовий механізм – це:

- 1) фінансові відносини стосовно розподілу ВВП;
- 2) сукупність суб'єктів і об'єктів фінансового розподілу;
- 3) система встановлених державою форм і методів організації фінансових відносин, інструментів та важелів впливу на соціально-економічний розвиток суспільства.

28. Нормативне забезпечення функціонування фінансового механізму не включає:

- 1) інструкції;
- 2) нормативи;
- 3) кредити;
- 4) норми;
- 5) методичні вказівки;
- 6) усі варіанти відповіді правильні.

29. Методами фінансового планування є:

- 1) нормативний;
- 2) балансовий;
- 3) метод коефіцієнтів;
- 4) варіанти відповіді 1), 2) і 3) правильні.

30. Сутність фіскальної політики полягає в:

- 1) бюджетно-податковій політиці;
- 2) кредитній політиці;
- 3) варіанти відповіді 1) і 2) правильні.

31) Довготривалий курс фінансової політики, розрахований на перспективу, який передбачає вирішення великомасштабних завдань, визначених економічною і соціальною стратегією називається:

- 1) тактикою фінансової стратегії;
- 2) фінансовою тактикою;
- 3) фінансовою стратегією;
- 4) стратегією фінансової тактики;
- 5) немає правильної відповіді.

32). До бюджетних трансфертів не входить:

- 1) субвенції;
- 2) дотації;
- 3) ліцензії;
- 4) субсидії;
- 5) немає правильної відповіді.

33. Фінансовий контроль – це:

- 1) система інформаційного забезпечення фінансового менеджменту;
- 2) процес дослідження фінансового стану підприємства;
- 3) особлива сфера вартісного контролю за фінансовою діяльністю всіх економічних суб'єктів, дотримання фінансово-господарського законодавства, доцільністю витрат;
- 4) процес управління грошовим обігом, формуванням і використанням фінансових ресурсів підприємства.

Завдання:

До кожного терміна доберіть єдиний правильний варіант визначення:

Терміни:

1. Фінанси.
2. Централізовані фінанси.
3. Децентралізовані фінанси.
4. Гроші.
5. Національний дохід.
6. Валовий внутрішній продукт.
7. Фінансова система.
8. Державний бюджет.
9. Державний кредит.
10. Позабюджетні цільові фонди.
11. Аудит.
12. Фінансова політика.
13. Фінансові ресурси держави.
14. Фінансовий механізм.
15. Фінансовий метод.
16. Правове забезпечення.
17. Внутрішні фактори, що впливають на фінансову політику.
18. Зовнішні фактори, які впливають на фінансову політику.

Визначення:

1. фонди, що використовуються з метою розширення соціальних послуг

- населенню, розвитку галузей інфраструктури;
2. централізований фонд коштів держави, головний інструмент перерозподілу національного доходу;
 3. сукупність фінансових ланок, які забезпечують державі виконання її економічних та політичних функцій;
 4. сукупність економічних відносин, що виникають між державою та фізичними або юридичними особами в процесі формування загальнодержавного фонду грошових ресурсів;
 5. перевірка публічної фінансової звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації про фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання з метою визначення їх вірогідності, повноти та відповідності до чинного законодавства, встановлених нормативів;
 6. вартість кінцевих товарів та послуг, вироблених резидентами певної країни на її території за певний період часу;
 7. новостворена вартість у масштабі суспільства;
 8. загальний еквівалент, за допомогою якого визначаються витрати праці виробників;
 9. економічні відносини, пов'язані з формуванням, розподілом і використанням фондів грошових коштів у процесі розподілу та перерозподілу національного доходу;
 10. економічні відносини, пов'язані з формуванням, розподілом та використанням фондів грошових коштів держави, що акумулюються в державній бюджетній системі й урядових позабюджетних фондах;
 11. грошові відносини, які опосередковують обіг фондів грошових коштів підприємства та населення.
 12. форма власності на основні засоби виробництва, структура економіки, соціальний склад населення, стан розвитку економіки, організація грошового обігу тощо;
 13. закони, постанови Верховної Ради України, укази Президента України, накази та листи міністерств та інші документи;
 14. система державних заходів, спрямованих на мобілізацію фінансових ресурсів, їх розподіл і використання з метою забезпечення економічного та соціального розвитку держави;
 15. сукупність форм і методів створення та використання фондів фінансових ресурсів з метою забезпечення різноманітних потреб державних структур суб'єктів господарювання і населення;
 16. економічні взаємовідносини з іншими державами, інтеграція у світові економічні системи тощо;
 17. засіб впливу фінансових відносин на господарський процес;
 18. сукупність усіх цільових фондів грошових коштів держави, необхідних для її функціонування.

Знайдіть хибні твердження серед запропонованих:

1. Відповідно до концентрації капіталу потреба втручання держави в економіку зменшується.
2. Фінансова політика не впливає на процес реалізації сукупного суспільного продукту.
3. Фінансова політика спрямована на формування максимально можливого обсягу фінансових ресурсів.
4. Держава здійснює безпосереднє управління всіма фінансовими ресурсами країни.
5. Закони у сфері фінансів приймає Міністерство фінансів України.
6. Фінансовий механізм – це засіб реалізації фінансової політики.
7. Фінансова стратегія включає дії держави щодо стратегічного розвитку фінансової системи.
8. Державне казначейство належить до системи органів державної законодавчої влади.
9. Рахункова палата України – постійно діючий вищий орган державного фінансово-економічного контролю.
10. Державне казначейство України складає проект Державного бюджету України.

ТЕМА 3. ПОДАТКОВА СИСТЕМА

Тести:

1. Податки – це обов'язкові платежі:

- 1) юридичних осіб до місцевих бюджетів залежно від розміру доходів;
- 2) фізичних осіб до бюджетної системи залежно від вартості майна;
- 3) юридичних і фізичних осіб до бюджетної системи залежно від вартості майна, розміру доходу або обсягу споживання.

2. За допомогою податків перерозподіляються:

- 1) резервні фонди;
- 2) ВВП і НД;
- 3) вартість основного капіталу;
- 4) вартість робочої сили.

3. До прямих податків належать:

- 1) акцизний збір, мито;
- 2) податок на прибуток підприємств, податок з доходів фізичних осіб;
- 3) ПДВ?

4. На сьогодні в Україні діють такі ставки ПДВ:

- 1) нульова і 20%;
- 2) 10 і 28%;
- 3) нульова, 7 і 20 %;
- 4) нульова і 17%;
- 5) правильної відповіді не має.

5. До місцевих належать такі види податків і зборів:

- 1) акцизний збір, податок на додану вартість;
- 2) ринковий збір, податок з реклами, комунальний податок;
- 3) податок на прибуток підприємств;
- 4) мито, державне мито.

6. Дійсним платником ПДВ та акцизного збору є:

- 1) виробник товару;
- 2) торговельне підприємство;
- 3) споживачі товарів та послуг;
- 4) варіанти відповіді 1), 2) і 3) правильні.

7. Значна частка непрямих податків у податкових надходженнях держави свідчить про:

- 1) фіскальний характер податкової системи;
- 2) неефективну систему стягнення податків;
- 3) низький рівень податкової культури.

8. Яке із визначень сутності поняття «податкова система» є правильним:

- 1) сукупність податків, що визначається державою;
- 2) сукупність податків і зборів, визначена державою;
- 3) сукупність загальнодержавних і місцевих податків та зборів.

9. Залежно від рівня державного управління податки поділяють на:

- 1) загальнодержавні та місцеві;
- 2) прямі та непрямі;
- 3) разові;
- 4) систематичні.

10. Податки за методом оподаткування класифікуються:

- 1) прямі та непрямі;
- 2) загальнодержавні та місцеві;
- 3) прогресивні, регресивні та пропорційні;
- 4) розкладні й окладні?

11. Оподатковується:

- 1) об'єкт податку;
- 2) носій податку;
- 3) суб'єкт податку;
- 4) джерело податку.

12. Цільовий характер мають:

- 1) обов'язкові платежі;
- 2) податки;
- 3) державне мито;
- 4) штрафні санкції.

13. Фізичні й юридичні особи, які зобов'язані сплачувати податок за законом, є:

- 1) суб'єктами податку;
- 2) носіями податку;
- 3) об'єктами податку;
- 4) джерелами податку.

Задачі:

1. Працівникові в березні 2014 р. нарахували заробітну плату в розмірі 2500 грн. На 1 січня 2014 р. підприємство є основним місцем роботи цього робітника. Визначте суму податку з доходів фізичних осіб.
2. Митна вартість товару, що надійшов на територію України, становить 1000 дол. США. Ставка імпортного мита відповідно до Єдиного митного тарифу – 15 %, митний збір за митне оформлення товару – 0,2 митної вартості. Ставка акцизного збору дорівнює 35, ставка ПДВ – 20%. Визначте суму імпортованого мита, митного збору, акцизного збору та податку на додану вартість. Курс Національного банку України – 1 дол. США – 8,0 грн.

ТЕМА 4. ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ. БЮДЖЕТНА СИСТЕМА.

Тести:

1. Державний бюджет – це:

- 1) система економічних відносин, що виникають у суспільстві в процесі формування, розподілу та використання централізованого фонду грошових коштів держави;
- 2) грошові відносини, що виникають між державою та юридичними особами у зв'язку зі створенням централізованих фондів.

2. Державний бюджет України, як фінансовий план держави, затверджується:

- 1) постановою Кабінету Міністрів України;
- 2) Указом Президента України;
- 3) Верховною Радою України і має силу закону;
- 4) розпорядженням Національного банку України.

3. Бюджетна система – це сукупність:

- 1) бюджетних відносин;
- 2) бюджетів;
- 3) бюджетних установ.

4. Сукупність показників усіх бюджетів, що входять до складу бюджетної системи, – це:

- 1) бюджетний устрій;
- 2) зведений бюджет;
- 3) бюджетна система.

5. Принцип самостійності бюджетів полягає у тому, що:

- 1) кожен вид бюджету самостійно визначає потребу в доходах, що йому виділяються бюджетом вищого рівня;
- 2) кожен вид бюджету має свої джерела доходів і визначає напрями видатків?

6. Бюджет є:

- 1) тільки у держави;
- 2) у держави та підприємств реального сектору економіки;
- 3) в усіх економічних суб'єктів;
- 4) у важливих державних структурах.

7. Унітарні держави мають бюджет:

- 1) багаторівневий;
- 2) трьохрівневий;
- 3) дворівневий;
- 4) однорівневий?

8. Державному бюджетові України не властива функція:

- 1) державний бюджет використовується для сплати видатків, пов'язаних з обороною країни;
- 2) з державного бюджету виплачується заробітна плата робітникам промислових підприємств;

3) з державного бюджету виплачується заробітна плата службовцям державного апарату?

9. Зведений бюджет України:

- 1) затверджує Верховна Рада України;
- 2) затверджує Кабінет Міністрів України;
- 3) не затверджує, використовується з метою аналізу та визначення засад державного регулювання.

10. Проект бюджету відповідно до Бюджетного кодексу України розробляє:

- 1) Міністерство фінансів України;
- 2) Бюджетна комісія Верховної Ради України;
- 3) Секретаріат Президента України?

11. Сутність механізму секвестру бюджету полягає у:

- 1) пропорційному зниженні бюджетних витрат щомісяця за всіма статтями бюджету (крім захищених), протягом залишку бюджетного періоду;
- 2) зменшенні видатків розвитку?

12. До структури доходів бюджету України належать:

- 1) податкові та неподаткові надходження;
- 2) доходи від операцій з капіталом;
- 3) офіційні трансферти;
- 4) державні цільові фонди;
- 5) варіанти відповіді 1), 2), 3) і 4) вірні.

13. За порядком та умовами зарахування доходів у бюджету вони поділяються на:

- 1) зовнішні та внутрішні;
- 2) власні та позикові;
- 3) закріплені та регульовальні.

14. Видатки бюджету – це витрати:

- 1) що виникають за умов виконання державою обов'язків;
- 2) спрямовані на капітальні вкладення;
- 3) які передбачають поворотність і платність.

15. Видатки бюджету класифікуються за ознаками:

- 1) функціями;
- 2) економічною характеристикою операцій;
- 3) головним розпорядником бюджетних коштів;
- 4) бюджетними програмами;
- 5) варіанти відповіді 1), 2), 3) і 4) правильні.

16. Функціональна класифікація – склад видатків за:

- 1) галузями економіки;
- 2) розпорядниками коштів;
- 3) завданнями, з виконанням яких пов'язані видатки.

17. Відповідно до економічної класифікації видатки бюджету бувають:

- 1) внутрішні та зовнішні;
- 2) поточні та капітальні.
- 3) варіанти відповіді 1) і 2) правильні?

18. Сутність поняття «поточні бюджетні видатки» полягає у:

- 1) фінансуванні інвестиційної діяльності;
- 2) фінансуванні органів державної влади та бюджетних установ;
- 3) фінансуванні інноваційної діяльності?

19. Структуру бюджетної класифікації в Україні розробляє:

- 1) Верховна Рада України;
- 2) Кабінет Міністрів України;
- 3) Міністерство фінансів України;
- 4) Національний банк України?

20. Відомча структура видатків бюджетної класифікації будується згідно з:

- 1) основними економічними ознаками;
- 2) головними розпорядниками коштів;
- 3) основними функціями держави.

21. Економічна структура видатків бюджетної класифікації будується відповідно до:

- 1) основних економічних характеристик операцій, під час проведення яких здійснюються видатки;
- 2) головних розпорядників коштів;
- 3) основних державних програм?

22. Захищені статті бюджету – це:

- 1) статті видатків, закріплені за певними доходами;
- 2) статті видатків, що не підлягають скороченню у зв'язку з невиконанням дохідної частини бюджету.

23. З якою метою застосовується секвестр бюджету:

- 1) міжбюджетного регулювання;
- 2) бюджетного контролю;
- 3) зменшення видатків у процесі виконання бюджету?

24. Закріплені доходи має тільки:

- 1) державний бюджет;
- 2) місцевий бюджет.

25. Бюджет має такі складові:

- 1) загальний фонд;
- 2) спеціальний фонд;
- 3) резервний фонд;
- 4) додатковий фонд;
- 5) варіанти відповіді 1), 2), 3) і 4) правильні?

Завдання:

До кожного терміна доберіть єдиний правильний варіант визначення.

Терміни:

1. Бюджет.
2. Бюджетне планування.
3. Бюджетне регулювання.

4. Бюджетна система.
5. Зведений бюджет.
6. Секвестр бюджету.

Визначення:

- а) Послідовність заходів і дій зі складання, розгляду і затвердження проекту бюджету, яка визначається Бюджетним кодексом;
- б) перерозподіл фінансових ресурсів між бюджетами різних рівнів;
- в) сукупність усіх бюджетів, що формуються і діють на території певної країни згідно з її бюджетним устроєм;
- г) сукупність економічних відносин щодо формування, розподілу та використання централізованого фонду грошових коштів держави;
- д) запровадження пропорційного зменшення бюджетних видатків, що затверджені, щомісячно за всіма статтями бюджету, крім статей, що потребують захисту, до кінця бюджетного року;
- е) сукупність показників усіх бюджетів, що використовуються для аналізу і прогнозування економічного та соціального розвитку держави.

ТЕМА 5. БЮДЖЕТНИЙ ДЕФІЦИТ

Тести:

1. Дефіцит державного бюджету утворюється, якщо:

- 1) витрати держави зменшуються;
- 2) сума податкових надходжень скорочується;
- 3) сума витрат держави перевищує суму податкових надходжень.

2. Профіцит бюджету – це:

- 1) перевищення доходів держави над її видатками;
- 2) збільшення видатків держави;
- 3) перевищення видатків держави над її доходами.

3. У чому полягає сутність поняття бюджетного надлишку:

- 1) перевищенні доходів над видатками;
- 2) перевищенні видатків над доходами.

4. Який кредит використовується для покриття дефіциту Державного бюджету:

- 1) державний;
- 2) банківський;
- 3) комерційний?

5. Видами бюджетного дефіциту є:

- 1) податковий;
- 2) фіскальний;
- 3) циклічний і структурний;
- 4) внутрішній.

6. Державний бюджет стає дефіцитним, якщо:

- 1) постійні доходи бюджету держави переважають над його видатками;
- 2) спостерігається зменшення податкових надходжень до бюджету із одночасним збільшенням видатків держави;
- 3) зростають видатки бюджету;
- 4) видатки бюджету підлягають секвеструванню.

7. Структурний бюджетний дефіцит – це дефіцит, який:

- 1) є результатом застосування активної дискреційної фіскальної політики;
- 2) запланований у законі про Державний бюджет на поточний рік;
- 3) є результатом циклічної економічної кризи;
- 4) варіанти відповіді 1), 2), і 3) неправильні.

8. Дискреційна (активна) фіскальна політика – це:

- 1) політика, що передбачає свідоме маніпулювання податками та видатками з боку уряду;
- 2) політика, яка передбачає автоматичну дію вбудованих стабілізаторів;
- 3) варіанти відповіді 1) і 2) правильні;
- 4) варіанти відповіді 1), 2), і 3) неправильні.

9. Яке з положень є помилковим? Покриття дефіциту бюджету здійснюється за рахунок:

- 1) скорочення державних витрат;
- 2) внутрішніх державних позик;
- 3) зростання виробництва.

10. Дефіцит Державного бюджету створюється, якщо:

- 1) сума активів держави перевищує розміри її зобов'язань;
- 2) сума витрат держави перевищує суму надходжень;
- 3) видатки держави зменшуються;
- 4) сума податкових надходжень скорочується;
- 5) зобов'язання держави перевищують її активи.

11. Що є причинами бюджетного дефіциту в Україні:

- 1) зростання ролі держави у фінансуванні розвитку виробництва;
- 2) збільшення військових витрат;
- 3) неоптимальна чисельність робітників державного апарату;
- 4) падіння виробництва;
- 5) ліберальна податкова політика;
- 6) державні соціальні програми, що не відповідають фінансовим можливостям держави;
- 7) варіанти відповіді 1), 2), і 5) правильні;
- 8) варіанти відповіді 3), 4), і 6) правильні?

12. Дефіцит Державного бюджету – це явище:

- 1) негативне;
- 2) позитивне;
- 3) нейтральне;
- 4) є різні оцінки.

13. Бюджетний дефіцит фінансується за рахунок коштів:

- 1) міністерств і відомств;
- 2) державного та місцевих бюджетів;
- 3) позабюджетних коштів органів місцевого самоврядування усіх рівнів;
- 4) варіанти відповіді 1), 2), і 3) неправильні.

14. У чому полягає сутність поняття реального дефіциту бюджету:

- 1) різниці між доходами та видатками за визначеної фіскальної політики та базовим рівнем безробіття;
- 2) дефіциті, обсяг якого сформувався протягом бюджетного періоду;
- 3) результаті «жорсткого» курсу уряду на щорічно збалансований бюджет?

15. Чи враховуються під час визначення розміру дефіциту бюджету кредити та позики в джерела доходів:

- 1) так;
- 2) ні?

16. Яка методологія фінансування бюджетного дефіциту є найповнішою:

- 1) випуск казначейських зобов'язань (векселів);
- 2) монетизація;
- 3) випуск облігацій внутрішньої державної позики;
- 4) емісія грошей та державні запозичення?

17. За рахунок проведення державних запозичень:

- 1) зростає бюджетний дефіцит;
- 2) збільшуються фінансові ресурси держави та частково покривається дефіцит державного бюджету;
- 3) варіанти відповіді 1) і 2) неправильні.

18. Вперше урядом України було здійснено фінансування дефіциту шляхом державної позики в:

- 1) 1992 р.;
- 2) 1995 р.;
- 3) 2000 р.

19. Найбільш швидкими та реальними шляхами ліквідації дефіциту бюджету є:

- 1) зменшення витрат бюджету;
- 2) емісія грошей;
- 3) зміни у податковій політиці;
- 4) економічне зростання;
- 5) варіанти відповіді 1), 2), і 4) правильні;
- 6) варіанти відповіді 1), 3), і 4) правильні;
- 7) варіанти відповіді 1) і 2) правильні.

20. Кредит, що використовується для покриття дефіциту Державного бюджету, визначається як:

- 1) державний;
- 2) банківський;
- 3) комерційний.

21. Відповідно до світової практики дефіцит розглядається як припустимий при умові:

- 1) не більше 3 % ВВП;
- 2) дорівнює 6 % ВВП;
- 3) не більше 10 % ВВП.

22. Скороченню бюджетного дефіциту не сприятиме:

- 1) стимулювання зростання суспільного виробництва за допомогою фінансових пільг;
- 2) зменшення обсягів виробництва й скорочення видатків бюджету, низька податкова дисципліна, наявність тіньового сектору в економіці?

23. Джерелом фінансування дефіциту Державного бюджету України є:

- 1) емісійні кошти Національного банку України;
- 2) державні внутрішні та зовнішні позики;
- 3) обсяги виробництва та доходи бюджету.

Завдання:

До кожного терміна доберіть єдиний правильний варіант визначення

Терміни:

1. Бюджетний дефіцит.
2. Бюджетний надлишок.

3. Плановий дефіцит.
4. Фактичний дефіцит.
5. Прихований дефіцит.
6. Свідомий дефіцит.
7. Вимушений дефіцит.
8. Циклічний дефіцит.
9. Структурний дефіцит.
10. Стійкий дефіцит бюджету.
12. Тимчасовий дефіцит.
13. Бюджетний профіцит.

Визначення:

а) Дефіцит, який є результатом циклічного падіння виробництва (зменшення національного доходу й обсягу виробництва) внаслідок кон'юнктурних коливань;

б) перевищення доходів держави над її видатками;

в) зумовлюється касовими розривами під час виконання бюджету або подіями, які не можна передбачити і прогнозувати;

г) дефіцит, пов'язаний із низьким рівнем виробленого ВВП, якщо оподаткування не може забезпечити бюджет держави достатніми доходами;

д) дефіцит, який є результатом свідомої активної (дискреційної) політики держави, що передбачає маніпулювання податками й урядовими видатками з метою зміни реального обсягу національного виробництва і зайнятості, контролю над інфляцією та прискорення економічного зростання і запобігання спаду виробництва в країні;

є) дефіцит, що в довгостроковому періоді;

ж) запланований і затверджений у законі про Державний бюджет України;

з) занижена величина фактичного бюджетного дефіциту і державного боргу;

і) перевищення доходів над видатками, що виникає внаслідок надмірної дохідної бази окремих бюджетів порівняно з нормованими органами влади й управлінням вищого рівня видатками;

к) реальне перевищення, офіційно зафіксоване наприкінці бюджетного періоду;

л) перевищення видатків держави над її доходами;

м) дефіцит, що виникає за умов достатніх ресурсів у суспільстві та високого рівня доходів юридичних та фізичних осіб. Він пов'язаний з політикою помірною оподаткування з метою зміцнення фінансової бази підприємницьких структур. За таких умов досить активною є політика позикових фінансів.

Знайдіть хибні твердження серед запропонованих:

1. Бюджетний дефіцит – це сума, на яку видатки перевищують доходи бюджету.
2. Стан бюджету не відображає фінансовий стан держави.
3. Бюджетний профіцит – порушення рівноваженості бюджету.
4. Бюджетний дефіцит має три форми вияву: активну, пасивну та змішану.

5. Плановий бюджетний дефіцит – це реальне перевищення видатків над доходами.

6. Бюджетний профіцит може сформуватися за рахунок надлишкових бюджетних резервів.

7. Структурний дефіцит є результатом маніпулювання державними видатками і податками.

8. Бюджетний профіцит може виникнути в результаті неправильного планування дохідної бази бюджету.

9. Обсяги фінансових ресурсів і отриманих доходів у суспільстві визначаються потужністю й ефективністю фінансової системи, а не станом бюджету.

10. Циклічний дефіцит – результат циклічного регулювання економіки внаслідок кон'юнктурних коливань.

11. В умовах інфляції щорічне збалансування бюджету зумовить збільшення державних видатків.

12. Сеньйораж – це дохід держави від збільшення доходів.

13. Боргове фінансування бюджетного дефіциту сприяє збільшенню інвестицій в економіку,

14. Система боргового фінансування більш спустошлива для економіки, ніж система оподаткування у тому самому розмірі.

15. Свідомий дефіцит виникає у зв'язку з використанням політичного тиску на засоби масової інформації.

16. Класифікація фінансування бюджету поділяється за типом позичальника та типом боргового зобов'язання.

17. Кабінет Міністрів України може робити державні запозичення з метою покриття дефіциту в межах, передбачених Бюджетним кодексом України.

18. Затвердження обласних, районних, районних у містах, сільських та селищних бюджетів з дефіцитом не допускається.

19. Постійний дефіцит державного бюджету, особливо той, що фінансується за рахунок зовнішніх джерел, призводить до накопичення державного боргу.

20. Якщо бюджетний дефіцит щодо ВВП становить майже 10 %, то фінансовий стан країни є задовільним.

ТЕМА 6. ДЕРЖАВНИЙ КРЕДИТ

Тести:

1. Державний кредит – це:

- 1) складова загальнодержавних фінансів, що дає змогу утворити централізовані фінансові ресурси для загальнодержавних потреб;
- 2) особлива форма грошових відносин, коли держава є кредитором, позичальником або гарантом;
- 3) грошові відносини, що виникають між державою, юридичними і фізичними особами, пов'язані з мобілізацією коштів та їх використанням на фінансування державних потреб.

2. У державному кредиті держава, юридичні та фізичні особи відіграють роль:

- 1) держава-позичальник, а юридичні та фізичні особи-кредитори;
- 2) держава-кредитор, юридичні й фізичні особи - позичальники;
- 3) держава, юридичні та фізичні особи можуть бути як кредиторами, так і позичальниками?

3. Зовнішній державний кредит – кредит наданий:

- 1) підприємством підприємству;
- 2) банком банку;
- 3) урядом однієї держави урядові іншої держави.

4. До способів коригування позикової політики відносять?

- 1) мінімізація вартості позики, стабілізація державних пінних паперів;
- 2) управління зовнішнім і внутрішнім боргами;
- 3) рефінансування, конверсія, консолідація, уніфікація, обмін за регресивним співвідношенням, відстрочення погашення позики, реструктуризація, анулювання.

5. Випуск облігацій внутрішньої державної позики здійснює:

- 1) Міністерство фінансів України;
- 2) Національний банк України;
- 3) Казначейство України.

6. До державних боргових зобов'язань належить:

- 1) облігація та казначейський вексель;
- 2) приватизаційне боргове зобов'язання та житловий чек;
- 3) варіанти відповіді 1) і 2) правильні.

7. За характером виплати доходу державні позики поділяються на:

- 1) виплати за кредитами урядам іншими країнами, міжнародним організаціям та фінансовим інститутам;
- 2) коротко-, середньо-та довготермінові;
- 3) фіксовані та плаваючі;
- 4) дисконтні, вигащні та процентні;
- 5) знеособлені та цільові.

8. За допомогою розподільної функції державного кредиту здійснюється:

- 1) регулювання грошового обігу;
- 2) формування централізованих грошових фондів держави;
- 3) фінансування витрат держави;
- 4) підтримка малого бізнесу.

9. Якщо центральний банк продає велику кількість державних цінних паперів на відкритому ринку, то він має на меті:

- 1) зробити кредит доступнішим;
- 2) ускладнити придбання населенням державних цінних паперів;
- 3) збільшити обсяг інвестицій;
- 4) зменшити загальну масу грошей в обігу.

10. Джерелом покриття державного боргу є:

- 1) видатки бюджету;
- 2) доходи бюджету;
- 3) державні кредити.

11. Управління державним внутрішнім боргом України здійснює:

- 1) Міністерство фінансів України;
- 2) Національний банк України;
- 3) Кабінет Міністрів України;
- 4) Президент України.

12. Державний борг буває:

- 1) бюджетний;
- 2) зовнішній та внутрішній;
- 3) інвестиційний;
- 4) комерційний.

13. Сутність поняття «конверсія» полягає у:

- 1) зміні дохідності позики;
- 2) збільшенні термінів дії випущеної позики;
- 3) об'єднанні кількох позик в одну, коли облігації раніше випущених кількох позик обмінюються на облігації нової позики.

14. Консолідація – це:

- 1) зміна дохідності позики;
- 2) збільшення термінів дії випущеної позики;
- 3) об'єднання кількох позик в одну, коли облігації раніше випущених кількох позик обмінюються на облігації нової позики.

15. Уніфікація позики передбачає:

- 1) зміну дохідності позики;
- 2) збільшення термінів дії випущеної позики;
- 3) об'єднання кількох позик в одну, коли облігації раніше випущених кількох позик обмінюються на облігації нової позики.

16. Джерелом покриття державного боргу можуть бути:

- 1) прибутки підприємств від використання наданих кредитів;
- 2) трансфертні платежі;
- 3) доходи бюджету;
- 4) видатки бюджету.

17. Принципами державного кредитування є:

- 1) платність, зворотність і строковість;
- 2) платність, зворотність, строковість і забезпеченість;
- 3) платність, строковість, зворотність, забезпеченість та цільовий характер.

18. Державний борг – це:

- 1) загальна сума заборгованості, складена з усіх випущених і непогашених боргових зобов'язань, що вступають у дію внаслідок виданих гарантій;
- 2) загальна сума видатків на обслуговування державних цінних паперів;
- 3) загальна сума зовнішніх позик органів місцевого самоврядування в разі дотримання умов, визначених у Бюджетному кодексі України;
- 4) загальна сума зовнішніх позик органів центральної державної влади в разі дотримання умов, визначених у Бюджетному кодексі України.

19. Відповідно до Бюджетного кодексу України основний обсяг державного боргу не має перевищувати:

- 1) 40% фактичного річного обсягу ВВП;
- 2) 50 % фактичного річного обсягу ВВП;
- 3) 60 % фактичного річного обсягу ВВП;
- 4) 70 % фактичного річного обсягу ВВП.

20. Чи може змінюватися розмір платежів з обслуговування державного боргу під час скорочення затверджених бюджетних призначень:

- 1) так;
- 2) ні;
- 3) у разі отримання згоди від Верховної Ради України;
- 4) у разі отримання згоди від Бюджетного комітету уряду країни.

21. Рефінансування державного боргу країни полягає в:

- 1) погашенні попередньої державної заборгованості шляхом випуску нових позик;
- 2) зміні дохідності позик;
- 3) сплаті боргу за рахунок золотовалютних резервів країни;
- 4) зміні умов позичання, пов'язаних із термінами погашення заборгованості?

22. Згідно зі ст. 2 Закону України «Про державний внутрішній борг України» до складу внутрішнього державного боргу входять:

- 1) позики, здійснені за безумовної гарантії уряду іноземних країн;
- 2) позики, надані Україні міжнародними фінансово-кредитними інститутами, під гарантії НБУ;
- 3) позики, здійснені за безумовної гарантії уряду України;
- 4) кредитні зобов'язання НБУ.

23. Який орган складає звітність за внутрішнім державним боргом:

- 1) Верховна Рада України;
- 2) Міністерство фінансів України;
- 3) Бюджетний комітет;
- 4) Кабінет Міністрів України?

24. Видатки на обслуговування внутрішнього державного боргу України здійснюються за рахунок коштів:

- 1) загального фонду бюджету;
- 2) спеціального фонду бюджету;
- 3) зведеного фонду бюджету;
- 4) особистих фондів суб'єктів господарювання.

25. Формою реалізації внутрішнього державного боргу вистпають такі цінні папери:

- 1) облігації внутрішньої державної позики;
- 2) векселі державних підприємств;
- 3) акції державних підприємств;
- 4) казначейські зобов'язання.

26. Формою реструктуризації зовнішнього державного боргу є:

- 1) конверсія боргу в акції державних підприємств;
- 2) конверсія боргу в матеріальні активи;
- 3) опосередковане списання частинки боргу;
- 4) зменшення розмірів процентної ставки.

27. Головна причина збільшення державного боргу в Україні полягає у:

- 1) зменшенні податків з метою стимулювання економіки;
- 2) розширенні економічної функції держави;
- 3) хронічному дефіциті державного бюджету;
- 4) впливі політичних бізнес-циклів – надмірне зростання державних видатків перед виборами.

28. Обслуговування державного боргу здійснює:

- 1) Національний банк України;
- 2) Державне казначейство України;
- 3) комерційні банки держави;
- 4) Міністерство фінансів України.

29. Коефіцієнт обслуговування зовнішнього державного боргу визначає:

- 1) виплати процентів за зовнішніми позиками;
- 2) відношення всіх платежів із заборгованості до валютних надходжень держави, виражене у процентах;
- 3) заходи держави з розміщення облігацій та інших цінних паперів;
- 4) виплати за основною сумою боргу за зовнішніми позиками.

30. Однією з реальних проблем зовнішнього державного боргу є:

- 1) збільшення сукупних державних видатків;
- 2) перерозподіл національного багатства між членами суспільства;
- 3) скорочення виробничих можливостей національної економіки;
- 4) відплив частини національного продукту за межі країни.

31. Найточніше дає змогу визначити вплив державного боргу на розвиток економіки показник:

- 1) абсолютна величина державного боргу;
- 2) відношення суми боргу до ВВП;
- 3) відношення суми боргу до фонду валового споживання;
- 4) відношення суми обслуговування боргу до ВВП?

Завдання:

1. До кожного терміна доберіть єдиний правильний варіант визначення.

Варіант 1

Терміни:

1. Анулювання (скасування) державного боргу.
2. Бюджетний дефіцит.
3. Внутрішній державний борг.
4. Зовнішній державний борг.
5. Державний кредит.
6. Дефолт.
7. Казначейські зобов'язання (векселі).
8. Конверсія державного боргу.
9. Монетизований борг.
10. Облігація.
11. Обслуговування державного боргу.
12. Рефінансування державного боргу.
13. Уніфікація державного боргу.

Визначення:

а) випуск нових позик для того, щоб розплатитися з власниками облігацій старої позики;

б) сукупність економічних відносин, що виникають між державою та фізичними або юридичними особами (фінансово-кредитними установами, корпораціями, іноземними урядами, міжнародними фінансовими організаціями і приватними особами) стосовно мобілізації додаткових грошових коштів на кредитній основі, тобто на умовах зворотності, строковості та платності, в процесі формування загальнодержавного фонду фінансових ресурсів, в яких держава може бути позичальником, кредитором або гарантом;

в) зміна дохідності позик;

г) боргове зобов'язання держави, за яким у встановлені терміни повертається борг і виплачується дохід у формі процента або виграшу;

д) повна відмова держави від зобов'язань з випущених позик (внутрішніх, зовнішніх або з усього державного боргу);

є) боргові зобов'язання, спрямовані тільки на покриття бюджетного дефіциту;

ж) об'єднання кількох позик в одну;

з) заборгованість держави іноземним кредиторам, тобто громадянам та організаціям інших країн;

і) визнання державою своєї неплатоспроможності;

к) борг держави комерційним банкам як основним утримувачам державних цінних паперів, що фіксується у балансах банків, у зв'язку з цим аналіз його динаміки перебуває під пильним контролем;

л) перевищення видатків над доходами бюджету;

м) сукупність заходів держави з розміщення облігацій та інших цінних

паперів, погашення позик, виплати процентів за ними, а також уточнення та зміни умов погашення раніше випущених позик і визначення умов і порядку здійснення нових державних запозичень;

н) заборгованість держави всім утримувачам облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП) й інших державних цінних паперів, тобто громадянам і підприємствам своєї країни, які є кредиторами держави.

Варіант 2

Терміни:

1. Бюджетний профіцит.
2. Відстрочення погашення позики або всіх раніше випущених позик.
3. Гарантовані запозичення.
4. Державний борг.
5. Державні запозичення.
6. Інфляційний податок.
7. Казначейські позики.
8. Консолідація державного боргу.
9. Немонетизований борг.
10. Обмін за регресивним співвідношенням.
11. Реструктуризація державного боргу,
12. Сеньйораж.
13. Управління державним боргом.

Визначення:

а) використання у комплексі повністю або частково методів управління державним боргом країни;

б) зміна термінів дії позик;

в) відносини, пов'язані з наданням фінансової допомоги суб'єктам господарювання з боку органів державної влади й управління за рахунок бюджетних коштів на умовах зворотності, строковості та платності;

г) забезпечення платоспроможності держави, тобто можливості погашення боргів;

д) невиконання державою фінансових зобов'язань перед населенням за соціальними виплатами, передбаченими чинним законодавством (заборгованість за виплати пенсій, стипендій, допомоги, заробітної плати та ін.) і заборгованість за господарськими відносинами з реальним сектором економіки (заборгованість за державними замовленнями, надання послуг державними установами та ін.);

є) перенесення термінів виплати заборгованості;

ж) сума заборгованості держави за випущеними і непогашеними внутрішніми державними запозиченнями, а також сума фінансових зобов'язань до іноземних кредиторів на певну дату, включаючи видані гарантії за кредитами, що надають місцевим органам влади, державним підприємствам та іноземним постачальникам;

з) обмін облігацій попередніх позик на одну нову з коефіцієнтом, який

зменшується;

- і) дохід держави від емісії грошей;
- к) прибуток, що отримує держава за високих темпів інфляції, він дорівнює втраті капіталу власниками грошових коштів унаслідок інфляційного процесу;
- л) операції, за якими уряд гарантує безумовне погашення запозичень, зробленими нижчими за рангом органами влади й управління або окремими суб'єктами господарювання, та виплату процентів за ними;
- м) перевищення доходів над видатками бюджету;
- н) основна форма державного кредиту, коли держава є позичальником для фінансування загальнодержавних потреб шляхом випуску та реалізації державних цінних паперів.

2. Знайдіть хибні твердження серед запропонованих.

1. До запозичень держава вдається при бюджетному дефіциті.
2. Якщо держава відповідає за погашення позик або інших зобов'язань, узятих фізичними та юридичними особами, вона є позичальником.
3. Як економічна категорія державний кредит перебуває на межі двох видів грошових відносин — фінансів і кредиту — та поєднує їх особливості.
4. Сутність операцій на відкритому ринку, спрямованих на збільшення грошової маси, полягає в купівлі державних облігацій фізичними та юридичними особами.
5. Будучи на фінансовому ринку позичальником, держава збільшує попит на позикові кошти і тим самим сприяє зменшенню "ціни" кредиту.
6. У сучасних умовах надходження від державних позик стали другим способом фінансування витрат бюджету після податків.
7. Обсяги операцій держави, котра є кредитором, значно більші, ніж якщо вона виступає у ролі позичальника.
8. У процесі запозичення коштів державою забезпеченням є все майно, що перебуває в її власності.
9. Принципами державного кредиту є зворотність і платність.
10. Облігації з "нульовим" купоном не підлягають обігу на ринку цінних паперів.

Задачі:

1. Державну валютну облігаційну позику надано в таких сумах: 100 млн дол. США на 100 тис. облігацій; 415 млн дол. США на 41,5 тис. облігацій; 7370 млн дол. США на 73,7 тис. облігацій. Визначте номінальну вартість облігацій.
2. Обчисліть поточний річний дохід за облігацією номіналом 10 000 грн за 10 % річних.
3. Власник облігації номіналом 1000 грн за 20 % річних продав цінний папір

через 146 днів після чергового «процентного» дня. Вирахуйте, який купонний дохід отримає продавець.

4. Облігація, придбана за курсовою ціною 1200 грн, погашається через п'ять років номіналом 1000 грн. Визначте річну ставку додаткового доходу.

5. Державну облігацію можна погасити за 25 000 грн через 10 років, коли настане термін її погашення. Розрахуйте сучасну вартість облігації, якщо дисконтна ставка подібних цінних паперів на біржі становить 10 %.

6. Купонна річна відсоткова ставка за облігацією на пред'явника дорівнює 10 %. Угода купівлі – продажу укладена за 18 днів до виплати відсотків. Обчисліть курс продажу облігації.

7. Облігація номіналом 1000 грн із 5 % купонною ставкою і погашенням через п'ять років придбана на ринку з дисконтом 10 %. Визначте потокову та сукупну прибутковість цінного папера за один і п'ять років.

ТЕМА 7. МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ

Тести

1. Місцеві фінанси – це:

- 1) система формування, розподілу і використання грошових та інших фінансових ресурсів з метою забезпечення місцевими органами влади покладених на них функцій і завдань, як власних, так і делегованих;
- 2) витрати, що здійснюють місцеві органи влади в обов'язковому порядку за переліком, визначеним законодавством;
- 3) витрати, які здійснюють місцеві органи влади на власний розсуд, на основі рішень, прийнятих їхніми представницькими зібраннями.

2. У чому полягає сутність бюджетного федералізму:

- 1) збалансуванні бюджетів, що входять до складу бюджетної системи;
- 2) формі внутрішніх міжурядових фінансових відносин, основні принципи організації яких визначає центральна влада. Місцева та регіональна влада при цьому, як правило, відіграє досить пасивну роль;
- 3) не тільки у формі внутрішніх міжурядових фінансових відносин; це й певна філософія організації політичних відносин між різними рівнями влади?

3. Видатки місцевих органів влади поділяються на:

- 1) поточні, розвитку, на фінансування делегованих повноважень, обов'язкові, факультативні, на фінансування власних повноважень;
- 2) власні, закріплені, передані, податкові та неподаткові;
- 3) власні та поточні.

4. Способи формування доходів місцевих бюджетів – це:

- 1) місцеві податки і збори, частки загальнодержавних податків, комунальні платежі, доходи від майна та землі, що належить місцевій владі, доходи комунальних підприємств, кредити, комунальні позики, трансферти;
- 2) громадські послуги, фінансові ресурси у фондовій формі;
- 3) власні, закріплені, регульовані.

5. Бюджет міста Києва – це:

- 1) бюджет розвитку;
- 2) місцевий бюджет;
- 3) поточний бюджет.

6. Суб'єктом місцевих фінансів є:

- 1) територіальні громади; міські, селищні, сільські ради; бюджети Автономної Республіки Крим, обласні, міські, міст Києва і Севастополя, районні, міські, районні в містах, територіальних громад; голови міст, селищ та сіл; обласні, Київська та Севастопольська міські, районні, районні в містах Києва та Севастополя державні адміністрації; обласні, Київська та Севастопольська міські, районні в містах Києва і Севастополя ради; Рада міністрів Автономної Республіки Крим; Міністерство фінансів України; Кабінет Міністрів України; Верховна Рада України;
- 2) фінансові ресурси у фондовій формі; фінансові ресурси у нефондовій формі;

- 3) громадські послуги, самостійні місцеві бюджети, комунальні форми власності, позабюджетні фонди, місцеві податки і збори, комунальний кредит, фінансові комунальні підприємства, комунальні платежі?

7. На основі чого визначаються мінімальні розміри місцевих бюджетів:

- 1) закріплених на постійній основі доходів місцевих бюджетів;
- 2) нормативів бюджетної забезпеченості на одного жителя;
- 3) власних доходів місцевих бюджетів?

8. Спеціальний фонд місцевих бюджетів – це:

- 1) кошти, спрямовані на реалізацію програм соціального розвитку;
- 2) класичний випадок закріплення джерела доходів за статтею видатків, якщо певні види доходів призначаються для фінансування певних видів видатків;
- 3) фінансування установ і закладів виробничої та соціальної інфраструктур, що утримуються за рахунок бюджетних асигнувань, а також фінансування заходів щодо соціального захисту населення.

9. У чому полягає сутність поняття «бюджетне регулювання»:

- 1) повноваженні, яке надане розпоряднику бюджетних коштів відповідно до бюджетного призначення;
- 2) збалансуванні бюджетів, що входять до складу бюджетної системи;
- 3) сукупності усіх юридичних норм, які визначають бюджетний устрій країни?

10. Міжбюджетні трансферти – це:

- 1) кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету іншому;
- 2) різновид довготермінового кредиту, що погашається клієнтом у розстрочку;
- 3) розмір витрат на розрахункову одиницю.

11. Органи місцевого самоврядування можуть створювати підприємства, фірми та компаній засновані як комунальна власність у формі:

- 1) унітарних підприємств;
- 2) товариств з обмеженою відповідальністю;
- 3) акціонерних товариств;
- 4) варіанти відповіді 1), 2) і 3) правильні.

12. Субсидія – це:

- 1) форма перерозподілу і використання фінансових ресурсів;
- 2) форма фінансової допомоги держави місцевим органам влади, що надається з метою забезпечення виконання наперед визначених завдань або цільових програм;
- 3) вид допомоги у грошовій або натуральній формі, що надається із коштів Державного чи місцевого бюджетів.

13. Факультативні витрати місцевих органів влади – це:

- 1) витрати, які здійснюють місцеві органи влади в обов'язковому порядку за переліком, визначеним законодавством;
- 2) витрати, що здійснюють місцеві органи влади на власний розсуд, на основі рішень, прийнятих їхніми представницькими зібраннями;
- 3) витрати, які здійснюють місцеві органи влади в процесі надання нематеріальних послуг.

14. Причиною виникнення місцевих фінансів є:

- 1) поява держави;
- 2) наявність територіальних колективів, відокремлення функцій і завдань, покладених на їхні органи влади;
- 3) поява товарно-грошових відносин?

15. Сутність місцевих бюджетів полягає:

- 1) балансові розрахунки доходів і витрат, що мобілізуються й витрачаються на відповідній території;
- 2) головний централізований фонд грошових коштів держави;
- 3) кошти підприємств і населення?

16. Бюджет розвитку є складовою:

- 1) загального фонду місцевого бюджету;
- 2) спеціального фонду місцевого бюджету;
- 3) фонду нагромадження;
- 4) поточного бюджету.

Завдання:

До кожного терміна доберіть єдиний правильний варіант визначення.

Терміни:

1. Система місцевих бюджетів.
2. Місцеві бюджети.
3. Бюджет місцевого самоврядування.
4. Загальний фонд місцевого бюджету.
5. Спеціальний фонд місцевого бюджету.
6. Місцевий бюджет поділяється на:
7. Поточні видатки.
8. Видатки розвитку.
9. Структура системи місцевих бюджетів.
10. Місцеві зведені бюджети.
11. Вільні бюджетні кошти.
12. Бюджетний федералізм.

Визначення:

а) бюджет Автономної Республіки Крим, бюджет області, бюджет міста з районним поділом, бюджет району;

б) фонд, до складу якого входять надходження з поточного або реєстраційного рахунку фінансового органу на поточний або реєстраційний рахунок установи платіжним дорученням. Ці призначення забезпечують фінансовими ресурсами загальні видатки і не спрямовані на конкретну мету;

в) бюджети територіальних громад, сіл, селищ, міст та їх об'єднань;

г) поточний бюджет і бюджет розвитку;

д) фонд, що формується з конкретно визначених джерел надходжень і використовується на фінансування конкретно визначених цілей;

є) фонди фінансових ресурсів, що мобілізуються й витрачаються на

відповідній території;

ж) кошти, спрямовані на фінансування установ і закладів виробничої та соціальної інфраструктур, що утримуються за рахунок бюджетних асигнувань, а також на фінансування заходів щодо соціального захисту населення;

з) бюджет Автономної Республіки Крим, обласні бюджети, бюджети міст республіканського підпорядкування, районні бюджети не міських районів, бюджети міст обласного підпорядкування, бюджети районів міст, бюджети міст районного підпорядкування, бюджети селищних рад, бюджети сільських рад;

і) кошти, спрямовані на реалізацію програм соціально-економічного розвитку відповідної території, пов'язані зі здійсненням інвестиційної й інноваційної діяльності, а також на фінансування субвенцій та інших видатків, пов'язаних із розширенням відтворенням;

к) кошти, що утворюються в місцевих бюджетах на початок бюджетного року і не враховуються у процесі затвердження бюджету поточного року;

л) сукупність самостійних місцевих бюджетів, що не входять до складу державного бюджету і один до одного;

м) форма внутрішніх міжурядових фінансових відносин; певна філософія організації політичних відносин між різними рівнями влади.

Задачі:

1. Визначте суму доходів зведеного бюджету області, якщо бюджет районів становить 103405,0 тис. грн, а бюджет міст обласного підпорядкування – 73004,2 тис. грн.

2. Бюджет міста з районним поділом дорівнює сумі 108 932,0 тис. грн. Доходи 1-го району становлять 25,6 %, II-го – 32,2, III-го – 25,0 %. Обчисліть доходи IV-го району. Вирахуйте суму доходів бюджету кожного району міста.

3. У звітному році місцевий бюджет області отримав надходжень за рахунок: прибуткового податку з громадян – 547216 тис. грн; плати за землю – 73103 тис. грн; місцевих податків і зборів – 40784 тис. грн; єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва – 13783 тис. грн; доходів від майна, що належить місцевій владі – 15893 тис. грн; доходів від господарської діяльності підприємств комунальної власності – 548423 тис. грн. Усього доходи місцевого бюджету області за звітний рік становили – 1 313 786 тис. грн.

Визначте структуру доходів місцевого бюджету області в звітному році та надходження за рахунок інших доходів. Яка сума доходів надійшла за рахунок податкових надходжень, а яка за рахунок неподаткових?

4. Місцевий бюджет міста сформовано в сумі 17978,6 тис. грн, у тому числі власні доходи становлять 6240,0 тис. грн, закріплені – 3405.

Обчисліть суму регульованих доходів і структуру доходів у місцевому бюджеті району.

ТЕМА 8. ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

Тести

1. Не входять до складу фінансів підприємств відносини:

- 1) між підприємством та його робітниками;
- 2) між підприємством і державою;
- 3) між робітниками підприємства та торговельними організаціями;
- 4) між підприємствами?

2. Основна ставка оподаткування прибутку підприємств в Україні:

- 1) 25%;
- 2) 45%;
- 3) 30%;
- 4) 15%
- 5) не має правильної відповіді.

3. Фінанси підприємства – це:

- 1) кошти, які зберігаються в касі бухгалтерії підприємства;
- 2) кошти, що перебувають на рахунку підприємства в банку;
- 3) економічні відносини, пов'язані з рухом грошових потоків, формуванням, розподілом і використанням доходів та грошових фондів суб'єктів господарювання у процесі відтворення.

4. Основний і оборотний капітал розподіляють за критерієм:

- 1) величиною вартості його структурних елементів;
- 2) формою участі в процесі виробництва й особливостями перенесення власної вартості на продукцію, що виробляється;
- 3) сферою функціонування?

5. Підприємства відшкодовують вартість, яку втрачають засоби праці внаслідок зношування, таким чином:

- 1) шляхом відрахування відповідної суми з отриманого доходу;
- 2) через амортизацію шляхом створення амортизаційного фонду;
- 3) шляхом відрахування відповідної суми з отриманого прибутку?

6. Відмінності обороту основних виробничих та оборотних виробничих фондів проявляються:

- 1) основні виробничі фонди обертаються за один виробничий цикл, а оборотні – за декілька;
- 2) основні виробничі фонди обертаються за декілька виробничих циклів, а оборотні – за один;
- 3) пасивна частина основних виробничих фондів обертається за декілька виробничих циклів, а їхня активна частина та оборотні фонди – за один цикл?

7. Витрати підприємства на виробництво продукції, виражені в грошовій формі, називаються:

- 1) ціна виробництва;
- 2) вартість виробництва;
- 3) виробнича собівартість.

8. Суб'єкти якого об'єднання підприємств та організацій втрачають юридичну та господарську самостійність:

- 1) асоціації;
- 2) концерну;
- 3) консорціуму.

9. Найважливішим напрямком підприємницької діяльності підприємства є:

- 1) фінансовий;
- 2) виробничий;
- 3) комерційний;
- 4) важливі всі напрями?

10. Для одноосібного господарства властиво:

- 1) обмежена відповідальність;
- 2) повна самостійність;
- 3) одержання додаткового доходу від спеціалізації?

11. Учасники товариства з обмеженою відповідальністю відповідають за борг товариства:

- 1) у межах належних їм внесків;
- 2) у межах належних їм внесків і майном у розмірі, кратному внескові;
- 3) солідарна відповідальність усім майном.

12. Валовий прибуток від реалізації продукції – це:

- 1) виручка від реалізації без ПДВ;
- 2) грошове вираження вартості реалізованого товару без ПДВ, акцизів, знижок;
- 3) різниця між чистим доходом від реалізації та собівартістю реалізованої продукції.

13. Рентабельність – це:

- 1) частина прибутку, що залишається після відшкодування усіх витрат;
- 2) абсолютний показник ефективності роботи підприємства;
- 3) відносний показник ефективності роботи підприємства.

14. Власні фінансові ресурси підприємства – це:

- 1) статутний фонд;
- 2) кредити;
- 3) резервний фонд;
- 4) прибуток.

15. Фінансові ресурси підприємства утворюються за рахунок:

- 1) тільки власних коштів;
- 2) власних і позикових коштів;
- 3) тільки позичкових коштів.

Завдання

До кожного терміна доберіть єдиний правильний варіант визначення.

Терміни:

1. Валовий дохід.

2. Валові витрати.
3. Виручка від реалізації.
4. Використання прибутку.
5. Резервний фонд.
6. Нерозподілений прибуток.
7. Грошові кошти.
8. Кругообіг коштів підприємства.
9. Організація фінансів підприємств.
10. Скоригований валовий дохід.

Визначення:

а) спрямування прибутку підприємства на сплату податків, створення резервного фонду, виплату дивідендів, поповнення статутного фонду, фінансування витрат у процесі фінансово-господарської діяльності;

б) сума коштів, що надійшли на банківський рахунок або у касу підприємства від продажу товарів та надання послуг;

в) загальна сума доходу платника податку на прибуток від усіх видів діяльності, отримана (нарахована) протягом звітного періоду в грошовій, матеріальній або нематеріальній формах як на території України, так і за її межами;

г) витрати, здійснені платником податку на прибуток протягом звітного податкового періоду, які виключаються із суми скоригованого валового доходу для обчислення суми оподаткованого прибутку;

д) гроші підприємства, що перебувають на його рахунках у банках, касі підприємства й підзвітних осіб;

є) планомірний рух коштів підприємства у процесі господарської діяльності, результатом якого є створення нової споживчої вартості та збільшення вартості;

ж) частка прибутку підприємства, отримана внаслідок діяльності в попередні періоди, яка не була спрямована на виплату дивідендів власникам підприємства чи поповнення складових власного капіталу підприємства;

з) методи, форми і способи формування та використання фінансових ресурсів, а також контроль за їхнім кругообігом з метою досягнення визначених підприємством цілей;

і) розрахунковий показник, що використовується для визначення суми оподаткованого прибутку під час обчислення податку на прибуток;

к) фонд, створений за рахунок чистого прибутку з метою забезпечення покриття можливих збитків від фінансово-господарської діяльності.

Задачі:

1. Статутний фонд ВАТ «Пролісок» становить 650 тис. грн. Серед акцій прості та 10 % привілейованих з фіксованою дохідністю 25 % річних. Номінальна ціна акції – 50 грн. За результатами роботи за рік підприємство отримало чистий прибуток у розмірі 20 тис. грн.

На загальних зборах акціонерів вирішили 100 % прибутку спрямовувати на

виплату дивідендів. Визначте розмір дивідендів на кожну акцію.

2. Із закінченням звітного року фірма мала на поточному рахунку 39,5 тис. грн із них грошові кошти в касі становили 3,5 тис. грн. Вартість необоротних активів дорівнювала 405 тис. грн у тому числі нарахована – 22,37 тис. грн. Вартість виробничих запасів – 15 тис. грн, готової продукції – 26,5. Дебіторська заборгованість становила 26,0 тис. грн, кредиторська – 21,1 тис. грн. Заборгованість акціонерам з виплати дивідендів – 1,2 тис. грн. Внески власників фірми у статутний фонд – 381 тис. грн, короткотерміновий банківський кредит – 80 тис. грн, сума нерозподіленого прибутку – 9,83 тис. грн.

Складіть бухгалтерський баланс фірми на кінець звітного року, визначте співвідношення між власним і позиковим капіталом.

3. Розрахуйте повну початкову вартість основних фондів підприємства, якщо відомо, що річна норма амортизаційних відрахувань становить 15 %, а сума щорічних амортизаційних відрахувань – 4800 грн.

4. Визначте суму податку на прибуток, відрахованого до бюджету, якщо прибуток від звичайної діяльності до оподаткування дорівнює 250 тис. грн, ставка податку на прибуток – 25 %, сума пільг – 35 тис. грн.

5. Чиста виручка від реалізації продукції становить 64200 тис. грн, собівартість реалізованої продукції – 32620, адміністративні витрати – 8840, витрати на збут – 6000, інші витрати – 1000 тис. грн. Податок на прибуток – 25%. Обчисліть валовий прибуток підприємства від реалізації продукції, прибуток від операційної діяльності, чистий прибуток, рентабельність реалізованої продукції.

ТЕМА 9. ФІНАНСИ НАСЕЛЕННЯ

Тести

1. Домогосподарство - це:

- 1) сукупність грошових і не грошових доходів та витрат населення;
- 2) сукупність осіб, які спільно проживають в одному житловому приміщенні, забезпечують себе всім необхідним для життя, ведуть спільне господарство, повністю або частково об'єднують і витрачають кошти;
- 3) доходи населення від заробітної плати, продажу власного капіталу, землі, продукції підсобних господарств, відсотки на капітал, цінні папери тощо;
- 4) витрати населення на купівлю продуктів харчування, непродовольчих товарів, оплату послуг.

2. Фінанси домогосподарств – це:

- 1) соціально-економічні грошові відносини, пов'язані з формуванням і використанням централізованих та децентралізованих фондів фінансових ресурсів;
- 2) соціально-економічні грошові відносини щодо формування та використання доходів і видатків державних та місцевих фінансів;
- 3) соціально-економічні грошові відносини, пов'язані з формуванням і використанням фондів фінансових ресурсів населення з метою задоволення особистих потреб громадян;
- 4) соціально-економічні грошові відносини з приводу формування та використання позабюджетних цільових фондів.

3. До сукупних доходів домогосподарств належать:

- 1) грошові доходи домогосподарств у вигляді оплати праці, доходів від підприємницької діяльності та самозайнятості;
- 2) усі грошові та негрошові доходи домогосподарств, отримані незалежно від джерел їх надходження;
- 3) суми грошових і натуральних надходжень, одержані членами домогосподарства.

4. До складу грошових доходів домогосподарств входять:

- 1) грошові доходи домогосподарств у вигляді оплати праці, доходів від підприємницької діяльності та самозайнятості, доходів від власності та ін.;
- 2) усі грошові та негрошові доходи домогосподарств, отримані незалежно від джерел їх надходження;
- 3) суми грошових та натуральних надходжень, одержані членами домогосподарства.

5. Сукупні витрати домогосподарств включають:

- 1) витрати на купівлю продуктів харчування, непродовольчих товарів, на оплату послуг, тощо;
- 2) усі грошові та натуральні витрати, здійснені членами домогосподарства;
- 3) витрати на оплату послуг, пов'язані з веденням особистого підсобного господарства, витрати на купівлю нерухомості, придбання акцій,

сертифікатів, валюти, приріст вкладів до банківських установ, аліменти, податки, збори, внески та ін.

6. До грошових витрат домогосподарств належать:

- 1) витрати на купівлю продуктів харчування та непродовольчих товарів;
- 2) усі грошові та натуральні витрати, здійснені членами домогосподарства;
- 3) витрати на оплату послуг і витрати, пов'язані з веденням особистого підсобного господарства;
- 4) витрати на купівлю продуктів харчування, непродовольчих товарів, на оплату послуг, витрати на купівлю нерухомості, будівництво, придбання акцій, сертифікатів, валюти, приріст вкладів до банківських установ, аліменти, податки, збори, внески та ін.

7. Прожитковий мінімум – це:

- 1) вартість грошових і натуральних соціальної допомоги, субсидій, пенсій, стипендій, грошової допомоги від родичів та інших осіб;
- 2) вартість грошової допомоги та подарованих домогосподарством родичам та іншим особам продуктів харчування, отриманих з особистого підсобного господарства;
- 3) вартісна величина достатнього для нормального функціонування організму людини набору продуктів харчування, а також мінімальної сукупності непродовольчих товарів та мінімального набору послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості.

8. Які розрізняють фінанси домогосподарств за соціальною значущістю:

- 1) фінанси життєзабезпечення, фінанси професійного й соціального розвитку, фінанси поліпшення умов життя й середовища перебування, фінанси соціальних пріоритетів;
- 2) фінанси однаків, фінанси родин, домогосподарств (часткових і повних), фінанси великих родин;
- 3) оплата найманої праці, доходи від особистого підсобного господарства та промислів, доходи від надання послуг, соціальні трансферти?

9. Фінанси домогосподарств за складом груп, у яких формуються фінансові потоки, поділяються на:

- 1) фінанси життєзабезпечення, фінанси професійного й соціального розвитку, фінанси поліпшення умов життя й середовища перебування, фінанси соціальних пріоритетів;
- 2) фінанси однаків, фінанси родин, домогосподарств (часткових і повних), фінанси великих родин;
- 3) оплата найманої праці, доходи від особистого підсобного господарства та промислів, доходи від надання послуг, соціальні трансферти.

10. Які фонди домогосподарств вирізняють за цільовим призначенням і функціями:

- 1) незафіксовані, фізично обмежені та зафіксовані;
- 2) оплата найманої праці, доходи від особистого підсобного господарства та промислів, доходи від надання послуг, соціальні трансферти;
- 3) фонди життєзабезпечення, фонди розвитку та навчання, фонди відновлення,

фонди поліпшення середовища перебування; фонди формування й підтримки іміджу; резервні фонди?

Завдання:

До кожного терміна доберіть єдиний правильний варіант визначення.

Терміни:

1. Домогосподарство.
2. Фінанси домогосподарств.
3. Доходи домогосподарств.
4. Витрати домогосподарств.
5. Сукупні ресурси домогосподарств.
6. Прожитковий мінімум.
7. Заощадження.
8. Організовані заощадження.
9. Неорганізовані грошові заощадження.

Визначення:

а) потенційні ресурси домогосподарства, отримані в конкретному періоді, незалежно від джерел їх надходження;

б) соціально-економічні грошові відносини, пов'язані з формуванням і використанням фондів фінансових ресурсів з метою задоволення особистих потреб громадян;

в) заощадження населення, мобілізацію та розміщення яких здійснює банківська система, або небанківські фінансово-кредитні установи;

г) витрати на купівлю продуктів харчування, алкогольних і тютюнових виробів, непродовольчих товарів, на оплату послуг, витрати, пов'язані з веденням особистого підсобного господарства, грошову допомогу родичам та іншим особам, витрати на купівлю нерухомості, будівництво, придбання акцій, сертифікатів, валюти, приріст вкладів до банківських установ, аліменти, податки (крім прибуткового), збори, внески та ін.;

д) сукупність осіб, які спільно проживають в одному житловому приміщенні або його частині, забезпечують себе усім необхідним для життя, ведуть спільне господарство, повністю або частково об'єднують і витрачають кошти;

е) вартісна величина набору продуктів харчування достатнього для забезпечення нормального функціонування організму людини, збереження його здоров'я, а також мінімального набору непродовольчих товарів та мінімального набору послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості;

ж) частина грошових доходів населення, що формується за рахунок вільних грошових коштів, які утворюються внаслідок зменшення поточного особистого споживання, і призначена для того, щоб забезпечити потреби у майбутньому;

з) суми грошових та натуральних надходжень, одержані членами домогосподарства у вигляді оплати праці, доходів від підприємницької

діяльності та самозайнятості, доходів від власності у вигляді відсотків, дивідендів, продажу акцій та інших цінних паперів, надходжень від продажу нерухомості, особистого та домашнього майна, худоби, продукції особистого підсобного господарства та продуктів, соціальної допомоги, субсидій, пенсій, стипендій, грошової допомоги від родичів та ін.;

і) заощадження, що зберігаються безпосередньо у населення готівкою у національній та іноземній валютах, зберігання коштів у вигляді коштовностей, дорогоцінних металів, дорогих товарів тривалого користування тощо.

ТЕМА 10. СТРАХУВАННЯ

Тести

1. Страховий агент – це:

- 1) фізична або юридична особа, яка самостійно здійснює страхові операції;
- 2) штатний працівник страхової компанії;
- 3) фізична особа, яка за дорученням страховика укладає договір страховика;
- 4) юридична особа, котра від свого імені та за дорученням страховика виконує частину його страхової діяльності.

2. Страховий тариф – це:

- 1) ставка страхового внеску з одиниці страхової суми за весь період страхування;
- 2) ставка страхового відшкодування;
- 3) ставка страхового внеску з одиниці страхової суми за певний період страхування;
- 4) ставка страхової суми в особистому страхуванні.

3. Страховий інтерес – це:

- 1) усвідомлена потреба у страховому захисті майна, доходів, життя громадян;
- 2) міра економічної зацікавленості участі страховика і страхувальника у страхових відносинах;
- 3) вартість застрахованого майна і можливість отримання відшкодування внаслідок настання страхового випадку;
- 4) страхова сума, в яку оцінюється можливий збиток страховика під час виплати страхового відшкодування страхувальникам.

4. Що належить до обов'язків страхувальника:

- 1) вчасно вносити страхові платежі та повідомляти страховика про настання страхового випадку;
- 2) тримати в таємниці договірні умови страхування зі страховиком;
- 3) вимагати від страховиків відшкодувати збитки в разі відмови у виплаті страхових сум;
- 4) припиняти дію договору страхування;
- 5) варіанти відповіді 1), 2), 3) і 4) правильні?

5. Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів забезпечує захист інтересів:

- 1) власника транспортного засобу;
- 2) держави;
- 3) страхової компанії;
- 4) потерпілого у дорожньо-транспортній пригоді.

6. Що вважається страховими подіями під час страхування домашнього майна громадян:

- 1) нещасні випадки;
- 2) стихійні лиха;
- 3) зміни кон'юнктури ринку;

4) вибух парових котлів?

7. Після закінчення договору змішаного страхування життя страхувальник одержує:

- 1) страхове відшкодування;
- 2) викупну суму;
- 3) страхову суму;
- 4) компенсацію витрат громадян, пов'язаних із підтримкою здоров'я.

8. Страхові товариства формують такі страхові резерви в Україні:

- 1) резерв збитків;
- 2) резерв коливань збитковості;
- 3) технічні резерви.

9. Розрахунковий нормативний запас платоспроможності страховика розраховується на основі:

- 1) розміру статутного фонду;
- 2) кількості страхових договорів (полісів);
- 3) страхових премій, сплачених перестраховикам;
- 4) надходжень страхових премій та страхових виплат?

Задачі:

1 Актив балансу страховика становить 38,5 млн грн. Страхових платежів надійшло за 1-й звітний період на суму 22,5 млн грн, а за II-й – 22,4. Нематеріальні активи компанії становлять 126 тис. грн. Страхові резерви у I-му звітному періоді дорівнювали 28,6 млн грн, а у II-му – 27,7. Страхова компанія виплатила у I-му звітному періоді 20.6 млн грн страхових відшкодувань, а у II-му – на 15 % більше. Визначте динаміку змін рівня платоспроможності страховика.

2. Компанія подала заяву страховій компанії на страхування врожаю озимої пшениці на площі 300 га. На території господарства врожайність озимої пшениці за передостанні роки становила, (ц з 1 га): 30,34, 32, 33 і 31; узгоджена зі страховиком ціна 1 ц цієї культури – 128 грн. У зв'язку з надзвичайними морозами в господарстві повністю загинули посіви озимої пшениці на площі 70 га і були пошкоджені на 90 га. На першій площі засіяли цукрові буряки, а на другій – ярові культури на зелені корми. Отриманий урожай (ц) озимої пшениці становив 3552, цукрових буряків – 25400, зелених кормів – 8200. Вартість 1 ц цукрових буряків – 15 грн, зелених кормів – 7,5 грн.

Визначте: 1) страхову суму договору страхування з урахуванням відповідальності страховика 70 % (безумовна франшиза – 30 %); 2) суму нарахованих страхових платежів, якщо страховий тариф для господарств області встановлений у розмірі 10 % від страхової суми, а з урахуванням специфіки природних умов і складу ризиків у господарстві страховик встановив знижувальний коефіцієнт до базової ставки 2,5 %; 3) суму збитку, що має відшкодувати страховик, якщо фактична площа під озимою пшеницею становила 320 га й господарство має заборгованість зі страхових внесків.

ТЕМА 11. ФІНАНСОВІ ФОРМИ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

Тести

1. Сутність поняття фінансовий ринок полягає у:

- 1) специфічній сфері грошових відносин, яка функціонує за умов наявності в економіці реальних власників;
- 2) ринку, що складається з ринку цінних паперів та ринку позикових капіталів;
- 3) сукупності економічних відносин у сфері трансформації тимчасово вільних коштів у позиковий капітал через фінансово-кредитні інститути та ринок цінних паперів на основі попиту й пропозиції?

2. Фінансовий ринок – це механізм:

- 1) утворення капіталу;
- 2) використання капіталу;
- 3) перерозподілу капіталу;
- 4) акумуляції капіталу.

3. Фінансовий ринок за інституційною ознакою поділяється на:

- 1) ринок грошей і ринок капіталів;
- 2) фінансово-кредитні інститути та ринок цінних паперів;
- 3) обліковий та міжбанківський ринки;
- 4) ринок позикових зобов'язань і валютний ринок;
- 5) ринок банківських кредитів та депозитів?

4. Фінансовий ринок за часовою ознакою поділяється на:

- 1) ринок грошей і ринок капіталів;
- 2) обліковий та міжбанківський ринки;
- 3) кредитний і фондовий ринки;
- 4) ринок позикових зобов'язань та валютний ринок.

5. Що належить до ринку капіталів:

- 1) фондовий та валютний ринки;
- 2) ринок грошей і довгострокових банківських кредитів та депозитів;
- 3) обліковий, міжбанківський і валютний ринки;
- 4) ринок цінних паперів, середньо- та довгострокових банківських кредитів?

6. Грошовий ринок включає:

- 1) фондовий і валютний ринок;
- 2) ринок капіталів, довгострокових банківських кредитів та депозитів;
- 3) обліковий, міжбанківський і валютний ринки;
- 4) ринок грошових сурогатів та середньострокових фінансових інструментів.

7. До складу ринку цінних паперів входить:

- 1) ринок грошей та ринок капіталів;
- 2) первинний і вторинний ринки цінних паперів;
- 3) біржовий та «вуличний» ринки;
- 4) обліковий, міжбанківський та валютний ринки.

8. Суб'єктами фінансового ринку, які вкладають грошові кошти в цінні

папери виключно в цілях отримання доходу, є:

- 1) фінансові посередники;
- 2) емітенти;
- 3) індивідуальні інвестори;
- 4) портфельні інвестори; б) стратегічні інвестори;
- 6) інституціональні інвестори.

9. Кредитори та позичальники – це суб'єкти ринку:

- 1) страхового;
- 2) позикових капіталів;
- 3) цінних паперів;
- 4) нерухомості.

10. Об'єктами фінансового ринку є:

- 1) фінансово-кредитні інститути;
- 2) інститути інфраструктури фінансового ринку;
- 3) держава, суб'єкти господарювання та домашні господарства;
- 4) інструменти фінансового ринку;
- 5) продавці та покупці фінансових активів.

11. Емітенти - це:

- 1) суб'єкти, що залучають фінансові ресурси;
- 2) суб'єкти, які вкладають грошові кошти у фінансові інструменти;
- 3) суб'єкти, які перерозподіляють фінансові ресурси;
- 4) суб'єкти, що реалізують різні види страхових послуг.

12. Суб'єкти фінансового ринку, що купують контрольний пакет акцій для здійснення управління підприємством – це:

- 1) фінансові посередники;
- 2) емітенти;
- 3) індивідуальні інвестори;
- 4) портфельні інвестори;
- 5) стратегічні інвестори;
- 6) інституціональні інвестори.

13. До боргових фінансових інструментів належать:

- 1) акції, облігації, чеки, векселі, депозитні сертифікати;
- 2) акції, інвестиційні сертифікати, опціони, свопи, облігації;
- 3) державні та корпоративні облігації, казначейські й комерційні векселі, чеки;
- 4) первинні фінансові інструменти та деривативи.

14. На які види поділяються фінансові інструменти за характером фінансових зобов'язань:

- 1) інструменти грошового ринку, інструменти валютного ринку, інструменти страхового ринку, інструменти ринку цінних паперів, інструменти ринку золота та нерухомості;
- 2) коротко- та довгострокові фінансові інструменти;
- 3) боргові та дольові;
- 4) первинні та вторинні;
- 5) з фіксованим і невизначеним доходами?

15. З якою метою в основному використовуються деривативи:

- 1) отримання дивідендів;
- 2) одержання відсотків;
- 3) засвідчення права власності на депозит у банку;
- 4) хеджування цінового ризику;
- 6) обслуговування операцій на ринку позикових капіталів?

16. Фінансові інститути на фінансовому ринку – це:

- 1) емітенти;
- 2) інвестори;
- 3) посередники;
- 4) споживачі;
- 5) зберігачі.

17. Обліковий та міжбанківський ринки – це частини:

- 1) ринку грошей;
- 2) ринку капіталів;
- 3) валютного ринку;
- 4) фондового ринку.

18. До дольових фінансових інструментів належать:

- 1) акції, облігації, чеки, векселі, депозитні сертифікати;
- 2) акції, інвестиційні сертифікати, опціони, свопи, облігації;
- 3) державні та корпоративні облігації, казначейські та комерційні векселі, чеки;
- 4) первинні фінансові інструменти та деривативи;
- 5) акції, паї, інвестиційні сертифікати.

19. Частиною якого ринку є ринок цінних паперів:

- 1) грошей;
- 2) капіталів;
- 3) валютного;
- 4) банківських кредитів?

20. Спеціалізовані небанківські установи – це:

- 1) НБУ, спеціалізовані комерційні банки, пенсійні фонди;
- 2) інвестиційні, ощадні, іпотечні банки, кредитні спілки;
- 3) страхові компанії, пенсійні фонди, кредитні спілки, іпотечні й ощадні банки;
- 4) кредитні спілки, фінансові фонди, інвестиційні та страхові компанії, пенсійні фонди.

21. Валютний ринок – це частина:

- 1) ринку грошей;
- 2) ринку капіталів;
- 3) ринку банківських кредитів;
- 4) фондового ринку;
- 5) облікового та міжбанківського ринків.

22. Що належить до вторинних фінансових інструментів:

- 1) акції, облігації, чеки, векселі, депозитні сертифікати;
- 2) акції, інвестиційні сертифікати, опціони, свопи, облігації;
- 3) державні та корпоративні облігації, казначейські та комерційні векселі, чеки,

деривативи;

- 4) ф'ючерсні та форвардні угоди, опціони, свопи, варанти;
- 5) акції, паї, інвестиційні сертифікати, ф'ючерсні та форвардні угоди.

23. Яка з організаційних структур є головною на фінансовому ринку:

- 1) лізингові компанії;
- 2) пенсійні фонди;
- 3) страхові компанії;
- 4) фондові біржі?

24. У чому полягає сутність поняття «вторинний ринок цінних паперів»:

- 1) продажу і купівлі цінних паперів, які щойно випущені;
- 2) купівлі і продажу раніше випущених цінних паперів;
- 3) мобілізації цінних паперів;
- 4) варіанти відповіді 1), 2) і 3) неправильні.

25. Емітентом називається юридична особа, яка:

- 1) купує цінні папери;
- 2) випускає цінні папери;
- 3) продає цінні папери;
- 4) немає правильної відповіді.

26. Відповідно до чинного законодавства України банківська система складається з такої кількості рівнів:

- 1) одного;
- 2) двох;
- 3) трьох;
- 4) чотирьох.

27. Не є борговим зобов'язанням:

- 1) облігація;
- 2) казначейське зобов'язання держави;
- 3) акція;
- 4) вексель.

28. Які акції гарантують виплату дивідендів у попередньо зазначеному розмірі, незалежно від суми отриманого прибутку:

- 1) іменні;
- 2) прості;
- 3) привілейовані;
- 4) на пред'явника.

29. Кого вважають співвласником компанії:

- 1) власників простих акцій;
- 2) власників привілейованих акцій;
- 3) власників облігацій.

30. Основною установою, що регулює функціонування ринку цінних паперів, є:

- 1) Міністерство фінансів України;
- 2) Національний банк України;
- 3) Фонд державного майна;

4) Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку.

Завдання:

До кожного терміна доберіть єдиний правильний варіант визначення.

Терміни:

1. Первинний ринок цінних паперів.
2. Вторинний ринок цінних паперів.
3. Інвестиційний фонд.
4. Акція.
5. Дивіденд.
6. Портфель цінних паперів.
7. Котирування.
8. Опціон.
9. Фондова біржа.
10. Біржовий індекс.

Визначення:

- а) організаційна форма ринку, на якому здійснюється торгівля цінними паперами;
- б) середній показник біржової активності, що узагальнює динаміку цін на цінні папери і свідчить про зміни в рівні цін за визначений період;
- в) ринок, де виконуються операції з випущеними в обіг цінними паперами;
- г) ринок, на якому корпорації залучають капітал шляхом розміщення цінних паперів;
- д) юридична особа, заснована у формі закритого акціонерного товариства з урахуванням вимог «Положення про інвестиційні фонди й інвестиційні компанії»;
- є) цінні папери, згруповані для обліку за їх типом і призначенням;
- ж) право купівлі або продажу цінних паперів за фіксованою ціною протягом встановленого терміну;
- з) частина прибутку акціонерного товариства, що розподіляється щороку між акціонерами після сплати податків, відрахувань на розширення виробництва, поповнення резервного фонду та інших невідкладних відрахувань;
- і) визначення ринкового курсу цінного папера; к) цінний папір, що засвідчує участь у статутному капіталі акціонерного товариства.

Знайдіть хибні твердження серед запропонованих:

1. Спрямування коштів безпосередньо від власників заощаджень до позичальників здійснюється за допомогою операцій з цінними паперами.
2. Грошові ринки обслуговують процес розширеного відтворення.
3. Ринки капіталів мають обслуговувати сфери обігу.
4. Одна з відмінностей між грошовими ринками та ринками капіталів полягає

в видах фінансових інструментів, що використовуються з метою проведення покладених на них операцій.

5. Первинне розміщення цінних паперів здійснюється переважно через фондову біржу.

6. Привілейована акція не дає права голосу, її власник не бере участі в керуванні компанією.

7. Акціонерне товариство може випускати акції для покриття збитків, пов'язаних із його господарською діяльністю.

8. Фондова біржа сприяє придбанню на визначених умовах і на певний термін вільних коштів.

9. Емітент має право в односторонньому порядку, без згоди інвестора відкликати цінний папір.

10. Облігації на пред'явника дають їх власнику право на участь у керуванні підприємством.

Задачі:

1. Визначте номінальну ціну акцій, випущених акціонерним товариством «Промінь», якщо статутний капітал становить 200 млн грн, а кількість випущених акцій – 1 млн одиниць.

2. Акцію номіналом 1500 грн придбали за курсом 150, і за нею виплачують дивіденд 30 % річних. Розрахуйте поточну прибутковість інвестованих коштів.

3. Обчисліть курс акції, реалізованої за ціною 1250 грн із номінальною вартістю 750 грн.

4. Акціонерним товариством зареєстровано 10 тис. звичайних акцій, з яких 9 тис. продали акціонерам. Через декілька місяців товариство викупило в інвесторів 1500 акцій. Після закінчення звітного періоду на зборах акціонерів прийняли рішення про розподіл як дивідендів 1700 тис. грн прибутку. Визначте дивіденд на одну акцію.

5. Статутний капітал акціонерного товариства «Веселка» у розмірі 20 млн грн розподілений на 900 звичайних і 100 привілейованих акцій. Фіксована ставка дивіденду за привілейованими акціями становить 20 %, обсяг прибутку до розподілу між акціонерами дорівнює 1,5 млн грн. Розрахуйте суму дивідендів, яку одержали власники звичайних і привілейованих акцій.

6. Курсова ціна акції, розміщеної за номіналом 12 тис. грн у перший рік після емісії становила 24 тис. грн. Обчисліть додаткову прибутковість цінного папера.

7. Акцію придбали за номіналом, що дорівнює 1000 грн при 40 % річних, курсова ціна через рік після емісії становила 3000 грн. Визначте сукупну

прибутковість цінного папера.

8. Прибуток акціонерного товариства, який направляється на виплату дивідендів, становить 7200 тис. грн. Загальна сума акцій – 6200 тис. грн, у тому числі привілейованих акцій - 1400 з фіксованим розміром дивіденду 25 % до їх номінальної вартості. Розрахуйте розмір дивіденду за звичайними акціями.

9. Номінальна ціна привілейованої акції – 350 грн, що дає щорічно дивіденд 20 %, а рівень позикового відсотка дорівнює 18 %. Визначте середній курс акції.

10. Інвестор придбав за номіналом нову 10-відсоткову облігацію вартістю 5500 грн за рівня позикового відсотка 10 %. На момент перепродажу облігації рівень позикового відсотка збільшився до 13 %. Обчисліть курс облігації на момент перепродажу за умови, що до її погашення залишилося два роки. Розрахуйте загальний дохід другого покупця, коли настане термін погашення облігації.

11. Інвестор придбав за номіналом нову 5-відсоткову облігацію вартістю 1000 грн за рівня позикового відсотка 5 %. На момент перепродажу облігації рівень позикового відсотка піднявся до 10 %. Визначте курс облігації на момент перепродажу за умови, що до її погашення залишилося три роки. Вирахуйте загальний дохід другого покупця, коли буде термін погашення облігації.

12. Інвестор придбав за номіналом нову 10-відсоткову облігацію вартістю 5000 грн за рівня позикового відсотка 10 %. На період перепродажу облігації рівень цього відсотка зменшення до 7 %. Обчисліть курс облігації на момент перепродажу за умови, що до її погашення залишилося два роки. Визначте загальний дохід другого покупця, коли настане термін погашення облігації.

13. Вклад у 35 тис. грн покладений на депозитний рахунок у банку на чотири роки під 25% річних (за умови нарахування складних відсотків). Банк нараховує відсотки щоквартально. Визначте: 1) майбутню вартість вкладу; 2) річну ефективну ставку складних відсотків; 3) вартість вкладу в кінці кожного року.

14. Вклад у 150 тис. грн покладений на депозитний рахунок у банку на п'ять років під 22% річних (за умови нарахування складних відсотків). Банк нараховує відсотки один раз на півроку.

Обчисліть: 1) майбутню вартість вкладу; 2) річну ефективну ставку складних відсотків; 3) вартість вкладу наприкінці кожного року.

ТЕМА 12. ФІНАНСИ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Тести

1. Класифікація валютних систем ґрунтується:

- 1) на тому, який саме актив визнається резервним;
- 2) золотому вмісті;
- 3) виникненні паралельного обігу валют на ринку країни.

2. Види валютного котирування:

- 1) пряме, непряме, внутрішнє, зовнішнє;
- 2) зовнішнє, внутрішнє;
- 3) пряме, непряме;
- 4) поточне, форвардне.

3. До валютних складових міжнародної валютно-фінансової системи (МФС) належать:

- 1) валютний курс, національні та міжнародні механізми регулювання обмінного курсу, національні валюти, валютний паритет, міжнародні фінансові ринки;
- 2) національний паритет, національні валюти, валютний курс;
- 3) міжнародні фінансові ринки, механізм торгівлі кредитами, цінними паперами, міжнародні розрахунки;
- 4) національні валюти, валютний курс і паритет, умови взаємної конвертації й обігу національних валют, національні та міжнародні механізми регулювання міжнародного курсу.

4. Формами паралельного обігу є:

- 1) доларизація, єврооризація, валютне заміщення;
- 2) доларизація, єврооризація;
- 3) валютне переміщення, валютне заміщення;
- 4) доларизація, єврооризація, валютне заміщення, валютне переміщення?

5. Стабільним валютним курсом характеризується валюта:

- 1) тверда;
- 2) вільно конвертована;
- 3) фіксована;
- 4) резервна.

6. Золотий паритет діяв за системи валютних відносин:

- 1) Ямайської;
- 2) Паризької;
- 3) Бреттон-Вудської;
- 4) Генуезької;
- 5) Лондонської;
- 6) взагалі не діяв.

7. На Ямайській валютній конференції відбулося:

- 1) розв'язали проблеми обміну валют на золото;
- 2) прийняли рішення про випуск євро;

- 3) затвердили долар як єдиний резервний засіб;
- 4) вирішили питання вільного вибору режиму валютного курсу;
- 5) скасували обмін долара США на золото.

8. Валюта резервна – це:

- 1) валюта, в якій країни тримають свої ліквідні міжнародні резервні активи, що використовуються з метою покриття від'ємного сальдо платіжного балансу;
- 2) платіжний засіб інших країн, що законно або незаконно використовується на території певної країни;
- 3) валюта, яка має здатність вільно обмінюватись для резидентів і нерезидентів на національну валюту і використовуватись в угодах із реальними та фінансовими активами;
- 4) законний платіжний засіб на території країни, що її випускає;
- 5) валюта, яка широко використовується для здійснення платежів за міжнародними угодами й активно продається і купується на головних валютних ринках;
- 6) валюта, що характеризується стабільним валютним курсом, зміни якого відбуваються переважно внаслідок фундаментальних макроекономічних закономірностей.

9. Валюта національна – це:

- 1) валюта, в якій країни тримають свої ліквідні міжнародні резервні активи, що використовуються з метою покриття від'ємного сальдо платіжного балансу;
- 2) платіжний засіб інших країн, який законно або незаконно використовується на території певної країни;
- 3) валюта, що має здатність вільно обмінюватись для резидентів і нерезидентів на національну валюту і використовуватись в угодах із реальними та фінансовими активами;
- 4) законний платіжний засіб на території країни, що її випускає;
- 5) валюта, яка широко використовується для здійснення платежів за міжнародними угодами й активно продається і купується на головних валютних ринках;
- 6) валюта, що характеризується стабільним валютним курсом, зміни якого відбуваються переважно внаслідок фундаментальних макроекономічних закономірностей.

10. Сутність міжнародної валютно-фінансової системи полягає у:

- 1) системі, що функціонує самостійно або обслуговує міжнародний рух товарів та факторів виробництва;
- 2) міжнародному русі факторів виробництва та товарів і сукупності інструментів;
- 3) закріплень в міжнародних угодах формі організації валютно-фінансових відносин, які функціонують самостійно або обслуговують міжнародний рух товарів та факторів виробництва.

11. До фінансових елементів МВФС відносять:

- 1) міжнародні фінансові ринки, механізми торгівлі фінансовими інструментами, міжнародні розрахунки, що обслуговують рух товарів, факторів виробництва

та фінансових інструментів;

- 2) міжнародні фінансові ринки, міжнародні механізми регулювання міжнародного курсу, національні валюти;
- 3) валютний курс і паритет, міжнародні фінансові ринки, валютний курс?

12. Використання іноземної валюти як засобу обігу, одиниці розрахунку і засобу збереження – це:

- 1) доларизація;
- 2) валютне заміщення;
- 3) конвертованість.

13. Перевага системи золотого стандарту полягає у тому, що:

- 1) дає змогу автоматично вирівнювати платіжні баланси;
- 2) ринкові валютні курси вільно коливаються;
- 3) країни можуть здійснювати незалежну кредитно-грошову політику;
- 4) варіанти відповіді 1), 2) і 3) правильні;
- 5) варіанти відповіді 1), 2), 3) і 4) неправильні.

14. Валюта іноземна – це:

- 1) валюта, в якій країни тримають свої ліквідні міжнародні резервні активи, що використовуються з метою покриття від'ємного сальдо платіжного балансу;
- 2) платіжний засіб інших країн, який законно або незаконно використовується на території певної країни;
- 3) валюта, що може вільно обмінюватись на національну валюту і використовуватись в угодах із реальними і фінансовими активами;
- 4) законний платіжний засіб на території країни, що її випускає;
- 5) валюта, яка широко використовується для здійснення платежів за міжнародними угодами й активно продається і купується на головних валютних ринках;
- 6) валюта, що характеризується стабільним валютним курсом, зміни якого відбуваються переважно внаслідок фундаментальних макроекономічних закономірностей.

15. Валюта вільного використання – це:

- 1) валюта, в якій країни тримають свої ліквідні міжнародні резервні активи, що використовуються з метою покриття від'ємного сальдо платіжного балансу;
- 2) платіжний засіб інших країн, який законно або незаконно використовується на території певної країни;
- 3) валюта, яка має здатність вільно обмінюватись для резидентів і нерезидентів на національну валюту і використовуватись в угодах із реальними і фінансовими активами;
- 4) законний платіжний засіб на території країни, що її випускає;
- 5) валюта, яка широко використовується для здійснення платежів за міжнародними угодами й активно продається і купується на головних валютних ринках;
- 6) валюта, що характеризується стабільним валютним курсом, зміни якого відбуваються переважно внаслідок фундаментальних макроекономічних закономірностей.

16. Які із визначень поняття «міжнародна ліквідність» є правильним:

- 1) сукупність усіх платіжних інструментів;
- 2) склад валютного курсу та валютних паритетів;
- 3) складний економічний механізм, що забезпечує купівлю та продаж окремих валют;
- 4) готівкова частина грошової маси, яка циркулює з рук у руки.

17. Після взаємодій валютного курсу гривні до вартості золота відбувалося:

- 1) збільшувалися можливості кредитно-грошового регулювання економіки;
- 2) обмежувались можливості кредитно-грошового регулювання економіки;
- 3) валютні курси встановлювалися без урахування фундаментальних економічних закономірностей;
- 4) темпи економічного розвитку починали випереджати фізичні обсяги золотодобування.

18. За класифікацією МВФС всі валюти залежно від ступеня гнучкості поділяються:

- 1) тверді, фіксовані, резервні;
- 2) тверді, обмежено гнучкі, гнучкі;
- 3) фіксовані, обмежено гнучкі, гнучкі;
- 4) конвертовані, неконвертовані, зовнішньо-, внутрішньо-конвертовані.

19. Валюта – це:

- 1) особливий товар, який відіграє роль загального еквівалента у процесі обміну;
- 2) готівкова частина грошової маси, що циркулює з рук у руки у вигляді банкнот і монет;
- 3) один із різновидів цінних паперів.

20. Конвертованість поточних операцій регулює:

- 1) центральний банк;
- 2) міністерство фінансів;
- 3) міністерство економіки.

Завдання:

1. Банк встановив такий курс долара США: купівля – 8,40 грн, продаж – 8,50 грн. Визначте: 1) скільки гривень можна одержати за 250 дол. США; 2) скільки доларів США можна купити на 200 тис. грн.

2. Банк у Лондоні встановив такий курс долара США: продаж – 2,2510 дол. США за фунт стерлінгів; купівля – 2,2520 дол. США за фунт стерлінгів. Розрахуйте: 1) скільки фунтів стерлінгів можна одержати за 1000 доларів США; 2) скільки доларів США можна одержати за 1000 фунтів стерлінгів.

3. Швейцарський банк дає такі котирування: долар США/ канадські долари – 1,8183-1,8193; долар США/швейцарський франк – 1,6627-1,6637. Визначте крос-курс канадського долара до швейцарського франка.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

1. Вплив глобалізації на фінансову політику України.
2. Фінансова політика країн з розвинутою економікою.
3. Фінансова політика країн, що розвиваються.
4. Сучасна фінансова система України.
5. Фінансова політика України щодо вирішення соціальних питань: напрямки, ефективність.
6. Бюджетна система України.
7. Соціально-економічна суть і роль державного бюджету в зарубіжних країнах.
8. Місцеві бюджети України.
9. Сучасна боргова політика України.
10. Боргова політика країн з розвинутою економікою.
11. Боргова політика країн, що розвиваються.
12. Бюджетний дефіцит і національна безпека держави.
13. Особливості фінансування бюджетного дефіциту в Україні.
14. Участь міжнародних фінансових організацій у фінансуванні бюджетних дефіцитів країн, що розвиваються.
15. Податкова система України: принципи, проблеми, напрямки реформування.
16. Особливості податкової політики розвинених країн.
17. Особливості податкової політики країн, що розвиваються.
18. Вплив оподаткування на інвестиційну привабливість економіки країни.
19. Вплив оподаткування на заощадження й інвестиції в Україні.
20. Вплив оподаткування на економічне зростання.
21. Аналіз ефективності податкової системи України.
22. Роль вільних економічних зон в стимулюванні економічного розвитку регіону, країни.
23. Офшорний бізнес та його вплив на світові фінансові потоки.
24. Аналіз структури податкових надходжень до бюджету України.
25. Соціально-економічна роль цільових державних фондів.
26. Фінанси державних підприємств.
27. Сутність і значення фінансів приватних підприємств.
28. Вплив глобалізації на митну політику України.
29. Митна політика і митна безпека України.
30. Фінансовий ринок: структура, функції, механізми.
31. Тенденції, проблеми та перспективи розвитку фінансового ринку України.
32. Розвиток фондового ринку України.
33. Біржовий ринок в Україні.
34. Світовий ринок деривативів.
35. Вплив розвитку сучасної світової економіки на ринок золота.
36. Розвиток фінансових інструментів в Україні.

37. Тенденції розвитку світового фінансового ринку.
38. Розвиток кредитного ринку в Україні та вплив на розвиток економіки країни.
39. Участь держави у формуванні інноваційно-інвестиційного потенціалу країни.
40. Проблеми та перспективи ринку страхових послуг в Україні.
41. Тенденції розвитку світового ринку страхових послуг.
42. Сучасні тенденції розвитку світової валютно-фінансової системи.
43. Сучасні тенденції руху капіталів у світовій економіці.
44. Портфельні інвестиції на сучасному світовому ринку капіталів.
45. Міжнародні фінансові інститути: основні напрямки впливу на розвиток сучасних МЕН.
46. Вплив фінансової глобалізації на розвиток сучасної світової економіки.
47. Тенденції розвитку ринку капіталу в Україні.
48. Функціонування валютного ринку в Україні.
49. Вплив грошово-кредитної політики держави на розвиток фінансової системи України.
50. Вплив глобалізації на фінансову політику України.
51. Фінансові кризи та їх вплив на розвиток світової і національної економік.
52. Вплив фінансової діяльності міжнародних транснаціональних корпорацій на економіку України.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Підручники і навчальні посібники:

1. Державні фінанси : навч. посіб. / В. Д. Базилевич, Л. О. Баластрик. – 2-ге вид., доповн. і переробл. – К. : АТІКА, 2004. – 368 с.
2. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. – 4-те вид. – К.: Знання, 2007. – 1072 с.
3. Львовчкін, С. В. Фінансова думка України: монографія : у 3-х т. Т.2 Енциклопедія / С. В. Львовчкін, П. І. Юхименко, В. М. Федосов, С. І. Юрій; за ред. д.е.н. проф. В. М. Федосова. – К.: Кондор; Тернопіль: Економічна думка, 2010. – 584 с.
4. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія): Навч. посібник. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2002. – 240 с.
5. Теорія фінансів : навч. посібник / заг. ред. О. Д. Василик. – К. : Центр навч. літ., 2005. – 480 с.
6. Теорія фінансів : підручник / П. І. Юхименко [та ін.]; заг. ред. В. М. Федосов, С. І. Юрій. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 576 с.
7. Фінанси підприємств. Підручник / А.М.. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін. К.:КНЕУ, 2008. – 552 с.
8. Фінанси : підручник / [С. І. Юрій та ін.]; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. І. Юрія, д-ра екон. наук, проф. В. М. Федосова. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : Знання, 2012. – 688 с.
9. Фінанси: Навч. посібник / О. П. Близнюк, Л. І. Лачкова, В. І. Оспіщев та ін.; За ред. В. І. Оспіщева. – К.: Знання, 2006. – 415 с.
10. Фінанси: Підручник. 4-те вид. / Романенко О. Р. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 312 с.
11. Цінні папери : підручник / В. Д. Базилевич, В. М. Шелудько, Н. В. Ковтун [та ін.]; за ред. В. Д. Базилевича; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К.: Знання, 2011. – 1095 с.
12. Юрій С. І. Фінансова думка України: у 3-х т. Т.3 Хрестоматія Ч.1 / автори-упорядники: С. І. Юрій, С. В. Львовчкін, В. М. Федосов, П. І. Юхименко; авт. передм. П. М. Леоненко; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. В. М. Федосова. – К.: Кондор; Тернопіль: Економічна думка, 2010. – 471 с.
13. Юхименко П. І. Фінансова думка України: монографія : у 3-х т. Т.1 / П. І. Юхименко, С. В. Львовчкін, В. М. Федосов, С. І. Юрій ; за ред. д.е.н. проф. В. М. Федосова. – К.: Кондор; Тернопіль: Економічна думка, 2010. – 687 с.

Інформаційні ресурси:

1. Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>
2. Рада національної безпеки і оборони України – <http://www.rainbow.gov.ua/>
3. Міністерство фінансів України – <http://www.minfin.gov.ua>

4. Державна служба статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Державна служба фінансового моніторингу – <http://www.sdfm.gov.ua/>
6. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку – <http://www.ssmc.gov.ua/>
7. Державна фіскальна служба – <http://sfs.gov.ua/ru/>

Міжнародні фінансові організації:

1. Європейський банк реконструкції і розвитку – <http://www.ebrd.com/>
2. Європейський інвестиційний банк – <http://www.eib.org/>
3. Міжнародна фінансова корпорація — <http://www.ifc.org/>
4. Міжнародний валютний фонд – <http://www.imf.org/external/index.htm>
5. Світовий банк – <http://www.worldbank.org/>
6. Представництво Світового банку в Україні – <http://www.worldbank.org.ua/>
7. Департамент статистики Організації Об'єднаних Націй – <http://unstats.un.org/-unsd/default.htm>

Фінанси: практикум. / І.А. Ломачинська, Н.В. Бичкова. – Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2014. – 65 с.

Оригінал-макет виготовлено на кафедрі економічної теорії та історії економічної думки
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова
м. Одеса, 65082, вул. Дворянська, 2, ауд. 69
e-mail: econom_teoriya@onu.edu.ua

Умов. друк. арк. – 2,75